

Kvalitet za djecu

Standardi

brige o djeci bez roditeljskog staranja u Evropi

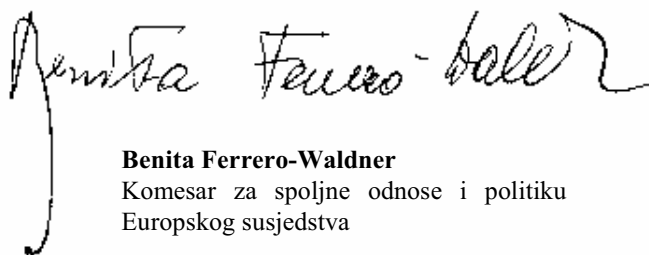
Predgovor

Benita Ferrero-Waldner, Europski komesar za politiku spoljnih odnosa i europsko susjedstvo

Danas, Europska unija prolazi kroz značajne ekonomske, političke, ekološke i društvene promjene koje utiču na djecu. Djeca koja žive sa siromašnim roditeljima ili djeca koja ne mogu da žive sa svojim roditeljima najviše su izložena siromaštvu, isključivanju i diskriminaciji što čini da ona postanu još više izložena zlostavljanju, zanemarivanju i eksploataciji. Priroda i okolnosti u kojima se djeca podižu u velikoj mjeri utiču na položaj djece u toku života. Tužna je činjenica da je procenat djece koja žive u siromaštvu u okviru Europske unije veći od procenta broja odraslog stanovništva koje živi u siromaštvu. Zato moramo obezbijediti odgovarajuće životne uslove i brigu za svu djecu.

Kao komesar za spoljne odnose i politiku evropskog susjedstva, posebno skrećem pažnju na efikasnu zaštitu prava djece, uzimajući u obzir njihove pojedinačne potrebe i sposobnosti za razvoj, u Uniji koja će djelovati kao upozorenje čitavom svijetu. Unapređenje, zaštita i ispunjenje dječijih prava postao je važan prioritet u unutrašnjoj i spoljnoj politici Europske unije. Dječija prava čine dio ljudskih prava koja su Europska unija i njene članice dužne da poštuju po međunarodnim i europskim sporazumima, uključujući Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravu djeteta i njene izborne protokole, Milenijumske razvojne ciljeve, Europsku konvenciju o ljudskim pravima i Evropsku povelju fundamentalnih pravila.

U ovom kontekstu, standardi Kvaliteta za djecu doprinose našim naporima u sprovođenju takve strategije, naročito u slučajevima kada djeca ne mogu živjeti sa svojim roditeljima. Na osnovu istinitih životnih priča, oni opisuju opšte standarde koji imaju za cilj da obezbijede i poboljšaju uslove za razvoj djece i mladih bez roditeljskog staranja u čitavoj Europi. Ubijedena sam u to da ovi Standardi predstavljaju vrijedan doprinos i važan korak naprijed ka harmonizaciji našeg sistema brige o djeci u Europi.

Benita Ferrero-Waldner

Komesar za spoljne odnose i politiku
Europskog susjedstva

Priznanje

Ovi Standardi ne bi mogli biti razvijeni bez dragocjenog učešća 163 djece i mladih, 36 bioloških roditelja, 106 hranitelja i 24 člana šire porodice, pravnika i predstavnika vlade iz čitave Europe.

"Druga prekretnica je bila način na koji mi se hraniteljica približila prvi put kada smo se srele. Prvo što sam primijetila bio je način na koji se ponašala. To me je opustilo. I rekla mi je: "I ja sam samo još jedno ljudsko biće. Danas, ja mogu da pomognem tebi, sutra ti možeš da pomogneš meni."

(Majka iz Norveške, kod 22.04.02)

Uvodna riječ

Raditi u najboljem interesu djece bez roditeljskog staranja je zajednički pokretač naše tri organizacije, FICE (Međunarodna federacija vaspitnih zajednica), IFCO (Međunarodna organizacija hraniteljske brige) i SOS-Children's Villages (SOS Dječija sela). Uz pomoć Kvaliteta za djecu (Q4C), težimo da poboljšamo položaj djece bez roditeljskog staranja i podržimo razvoj uz pomoć Standarda kvaliteta.

Ova publikacija predstavlja projekat Kvalitet za djecu, standarde za brigu o djeci bez roditeljskog staranja u Europi.

Pozadina

Usvajanjem Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta (UN Konvencija) godine 1989, ciljevi naše tri organizacije dobile su međunarodne zakonske okvire.

Ova sveopšta posvećenost poštovanju, zaštiti i ispunjavanju prava djeteta osnažila je ovu akciju. Usljed sve većeg nasilja nad pravima djece širom svijeta, složili smo se da nije dovoljno samo imati politička ubjeđenja sadržana u međunarodnim sporazumima, niti je dovoljno povećati broj akcija koje imaju za cilj zaštitu djece.

Imajući ovo u vidu, Kvalitet za djecu je zasnovan na jakom ubjedenju da je efikasan i održiv napredak položaja djece bez roditeljskog staranja moguć jedino preko jakih partnerstava. Ovo je dovelo do saradnje naše tri organizacije u stvaranju ovog projekta i obezbjeđivanju saradničkog pristupa u njenom razvoju.

Nakon tri godine istraživanja i usmjerenih napora koji vode do sadašnjih standarda Kvalitet za djecu, posvećeni smo jačanju naše saradnje i razvijanju novih partnerstava na svim nivoima kako bi se unaprijedili Standardi i zaštitila prava djece bez roditeljske brige, kako u Europi tako i svuda u svijetu.

Okvir implementacije

Kako bi se istakli članovi UN Konvencije o pravima djeteta usmjereni prema položaju djece bez roditeljskog staranja, Komitet za prava djece pozvao je godine 2004. na razvijanje smjernica Ujedinjenih nacija za zaštitu djece bez roditeljskog staranja. Na sličan način, u 2005, Savjet europskih ministara usvojio je preporuku o pravima djece koja su smještena u institucijama u zemljama članicama. Kvalitet za djecu upotpunjuje ova načela svojim Standardima kvaliteta koje stručnjaci mogu direktno primijeniti.

Ubuduće treba obezbijediti da se ovi Standardi poštuju na nacionalnom nivou, a da je naša zajednička obaveza osigurati jednaka prava za svu djecu.

Našu najdublju zahvalnost prenosimo i na one koji su doprinijeli razvoju Standarda kvaliteta, uključujući i samu djecu i mlade.

Sa oduševljenjem pozdravljamo i podržavamo sve one koji pružaju pomoć u sprovođenju Standarda na svim nivoima.

Monika Niederle
FICE International

Keith Henderson
IFCO

Helmut Kutin
SOS-Kinderdorf International

Sadržaj

Okvir	6
Misija	7
Vizija	7
Misija	7
Vrijednosti	7
Ključni pojmovi	8
Principi	8
Referenca	8
Razvoj i implementacija standarda	9
Obim	9
Istraživanje	9
Razvoj standarda	9
Implementacija standarda Kvalitet za djecu	10
Struktura i sažetak standarda Kvalitet za djecu	11
Struktura	11
Kratak sadržaj standarda Kvalitet za djecu	12
Standardi Kvalitet za djecu - Standardi 1:	
Proces odlučivanja i prijema	15
Standard 1: Dijete i njegova/njena biološka porodica dobijaju podršku tokom procesa odlučivanja	16
Standard 2: Dijete se osposobljava da učestvuje u procesu odlučivanja	17
Standard 3: Profesionalni proces odlučivanja obezbjeđuje najbolji mogući oblik brige za dijete	18
Standard 4: Biološka braća i sestre su zbrinuti zajedno	20
Standard 5: Prelazak u novi dom je dobro pripremljen i pažljivo sproveden	21
Standard 6: Proces vanroditeljske brige sprovodi se prema individualnom planu brige	23

Kvalitet za djecu - Standardi 2:

Proces pružanja brige	24
Standard 7: Smještanje djeteta odgovara njegovim/njenim potrebama, životnoj situaciji i stvarnom socijalnom okruženju	25
Standard 8: Dijete održava kontakt sa njegovom/njenom biološkom porodicom	27
Standard 9: Osobe za brigu su kvalifikovane i imaju odgovarajuće radne uslove	29
Standard 10: Odnos osobe koja brine o djetetu zasniva se na razumijevanju i poštovanju	31
Standard 11: Dijete se osposobljava da aktivno učestvuje u donošenju odluka koje direktno utiču na njegov/njen život	32
Standard 12: Dijete se njeguje u odgovarajućim životnim uslovima	33
Standard 13: Djeca sa posebnim potrebama primaju odgovarajuću brigu	34
Standard 14: Dijete/mlada osoba se neprekidno priprema za samostalan život	36

Kvalitet za djecu - Standardi 3:

Proces osamostaljivanja	38
Standard 15: Proces napuštanja brige se temeljno planira i sprovodi	39
Standard 16: Komunikacija u procesu napuštanja brige sprovodi se na koristan i odgovarajući način	41
Standard 17: Dijete/mlada osoba se ohrabruje da učestvuje u procesu napuštanja brige	43
Standard 18: Obezbeđuju se mogućnosti za praćenje, trajnu podršku i kontakt	45

Riječnik ključnih termina **47**

Dodatak	48
Referenca na Kovenciju o pravima djeteta (UN CRC)	48
Konvencija o pravima djeteta	49
Partnerske organizacije za Kvalitet za djecu	52
Imprint	54

Okvir

Iz različitih razloga, stotine hiljada djece u Europi nije u mogućnosti da odrasta u svojim biološkim porodicama, što dovodi do toga, da oni nakon zvanične intervencije, budu smješteni u neki od oblika brige o djeci bez roditeljskog staranja. Izvjestan broj različitih sistema brige nude se djeci kako bi se obezbijedile i poboljšale njihove šanse za razvoj. Neodgovarajuća briga u sredini može ometati njihov razvoj i izložiti ih riziku da njihova osnovna prava budu ugrožena.

U ovakvim prilikama, i pored velike pažnje koju je UN Konvencija posvetila ovoj temi, u 2004 godini, Komitet za prava djeteta Ujedinjenih nacija zahtijevao je razvijanje UN smjernica za zaštitu djece bez roditeljskog staranja.

Na Europskom nivou, preporuke Savjeta Europe o pravima djece koja žive u domskim institucijama također obezbjeđuju okvir za rad sa djecom bez roditeljskog staranja.

U europskom kontekstu, međunarodne organizacije koje se bave brigom o djeci FICE, IFCO i SOS Dječija sela, koristeći svoja iskustva, također su prepoznale veliku potrebu za razvijanjem Standarda kvaliteta u oblasti brige o djeci bez roditeljskog staranja. U Europi koja se uglavnom fokusira na ekonomski razvoj, veoma su potrebne i pan-europske inicijative kako bi se borili sa socijalnim izazovima.

U ovakvim okolnostima, tri međunarodne organizacije koje se bave brigom djece FICE, IFCO i SOS Dječija sela pokrenule su projekat u martu 2004. sa ciljem da osiguraju i unaprijede šanse za razvoj djece i mladih bez roditeljskog staranja u Europi.

Misija

Vizija

Vizija Kvaliteta za djecu je sljedeća:

Djeci bez roditeljskog staranja mora se dati prilika da oblikuju svoju budućnost da bi postali samouvjereni, nezavisni i aktivni članovi društva, živeći u okruženju koje pruža podršku, zaštitu i pažnju, i koje unapređuje njihov potpuni potencijal.

Misija

Misija Kvaliteta za djecu je da unaprijedi situaciju i razvoj mogućnosti za djecu bez roditeljskog staranja pomoću sljedećih ciljeva:

- Stvaranje evropske mreže učesnika koji zagovaraju prava djece bez roditeljskog staranja.
- Razvijanje evropskih Standarda kvaliteta koje se zasniva na iskustvu i dobroj praksi osoba direktno uključene
- Promoviranje usvajanja, sprovođenja i nadgledanja Standarda kvaliteta za djecu bez roditeljskog staranja na nacionalnom i evropskom nivou.

Vrijednosti

Kvalitet za djecu ima pet glavnih jednakih vrijednosti koje su uzete u obzir tokom ovog projekta. To su:

Učešće: Osobe koje se direktno bave brigom o djeci bez roditeljskog staranja, aktivno su uključene u ovaj projekat od 2004.godine; tu spadaju djeca i mlade osobe bez roditeljskog staranja, porodice porijekla, osobe za brigu i socijalni radnici.

Glavne tendencije i različitosti: U procesu se reflektuju tendencije i različitosti svih onih koji su uključeni u brigu o djeci bez roditeljskog staranja.

Partnerstvo: Osobe i organizacije koje se direktno bave brigom o djeci bez roditeljskog staranja imaju mogućnost da se priključe projektu na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Određenost: Kvalitet za djecu određuje UN KONVENCIJA (UN Konvencija o pravima djeteta).

Odgovornost i održivost: Za Standarde kvaliteta za djecu su odgovorne tri organizacije koje su kreirale ovaj projekat. Održivost će se obezbijediti pomoću evropske mreže koju će nadgledati ove tri organizacije, što će osigurati unapređenje Standarda i razvoj partnerstava koji će zagovarati za unapređenje situacije i razvoj mogućnosti za djecu bez roditeljskog staranja

Ključni pojmovi

Principi

Osnova standarda Kvaliteta za djecu su informacije sakupljene iz priča ljudi sa iskustvom u području brige o djeci bez roditeljskog staranja (pripovjedači). Nakon analize priča, Kvalitet za djecu je utvrdio da postoji jedan broj istih izjava koje se spominju u njima. One su klasifikovane u sljedeće oblasti:

Komunikacija i učešće

Pripovjedači su izrazili važnost odgovarajuće i otvorene komunikacije tokom procesa brige o djeci bez roditeljskog staranja. U pričama je također istaknuto koliko je važno da budete saslušani i da se vaše mišljenje uzme u obzir.

Intervencija od strane Službi za zaštitu djeteta

Brza i odgovarajuća pojedinačna rješenja za dijete uključujući i zajednički smještaj biološke braće i sestara, uključivanje biološke porodice i proces nadgledanja bili su uobičajeni problemi koje su pripovjedači spominjali.

Briga

Uobičajne teme spominjane u vezi sa brigom bile su: lagani prelazak iz jednog oblika brige u drugi, kontakt između djece, bioloških i proširenih porodica i osoba koje brinu o djetetu (dalje u tekstu: osoba za brigu).

Struktura, pravila, rituali, postavljanje granica, prepoznavanje i prihvatanje ograničenja - ovo su teme koje su mlade osobe često spominjale kao važne stavke svakodnevnog života kada živite u nekom od oblika brige o djeci bez roditeljskog staranja

Značaj postojanja stabilnog odnosa i osjećanja između djeteta i osobe koja brine, emocionalna povezanost i podrška djetetovim potencijalima su također naglašene kao važne za osobu koja o djetetu/mladoj osobi brine

Napuštanje brige

Prema pripovjedačima, ono glavno što osoba za brigu treba da uzme u obzir pri pripremi djeteta/mlade osobe za napuštanje je sljedeće: pružiti podršku djetetu/mladoj osobi u donošenju sopstvenih odluka i izgrađivanja vlastitog društvenog života, pripremanju ga/je za nezavisan život i pružanje mu/joj podrške i savjeta nakon napuštanja brige.

Referentni okvir

Standardi Kvalitet za djecu razvijeni su u okviru UN Konvencije o pravima djeteta; svaki od standarda Kvalitet za djecu reflektira jedan ili više ključnih principa UN Konvencije: da nema diskriminacije, posvećenost najboljim interesima djeteta, pravo na život, opstanak i razvoj; i uvažavanje stavova djeteta.

Razvoj i implementacija standarda

Opis

Standardi Kvalitet za djecu razvijeni su da bi informisali, rukovodili i uticali na strane uključene u praksi brige o djeci bez roditeljskog staranja, a to su: djeca i mlade osobe koja treba da žive ili žive u nekom od oblika brige o djeci bez roditeljskog staranja, biološke porodice čije dijete/djeca treba da živi ili već živi u nekom od oblika brige o djeci bez roditeljskog staranja, osobe za brigu, rukovodioci organizacija za brigu, socijalni radnici, osoblje Službi za zaštitu djeteta, stručnjaci koji se bave proučavanjem djece i mladih, nevladine organizacije koje se bave područjem razvoja djece i mladih, predstavnici državnih vlasti na svim nivoima, itd.

Ciljane zemlje

Austrija, Belgija, Bugarska, Hrvatska, Kipar, Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Nemačka, Grčka, Mađarska, Island, Irska, Italija, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Malta, Holandija, Norveška, Poljska, Portugalija, Rumunija, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska, Švajcarska, Turska, Velika Britanija

Istraživanje

Cilj istraživanja Kvaliteta za djecu bio je da se prikupe priče koje se odnose na dobre prakse iz 32 države koje su uzele učešće, da se one analiziraju i da se kasnije ove informacije razviju u Standarde kvaliteta.

Metod sakupljanja podataka koji je izabran od strane Kvaliteta za djecu bio je način pripovijedanja; ovaj metod obezbjeđuje direktno učešće ispitanika u stvaranju osnove za standarde Kvalitet za djecu.

Predmeti ispitivanja bile su priče iz dobrih praksi, ispričane od strane osoba sa iskustvom u brizi o djeci bez roditeljskog staranja.

U okviru Kvaliteta za djecu ukupno su sakupljene i analizirane 332 priče iz 26 zemalja. Prosječan broj sakupljenih priča po zemlji bio je 10,5. Ukupno 49% priča ispričano je od strane djece/mladih osoba koje isu bile u nekom od oblika brige, (najvažnija demografska grupa za projekat); 11,5% od strane bioloških roditelja; 32% od strane osoba za brigu (hraniteljske i SOS porodice, vođe mladih i ostalo osoblje organizacije za brigu) i 7,5% od strane ostalih (socijalni radnici, pravnici, itd.).

Analiza podataka i rezultati

Osnovna ideja ovog pristupa jeste da se sprovede kvalitativna analiza sadržaja što je učinjeno čitanjem tekstualnih informacija (priča) da bi se utvrdile određujuće varijable: kategorije, koncepti, osobine i njihovi međusobni odnosi u pričama.

Grupa koja je analizirala priče sakupila je podatke u informacionu matricu i na osnovu toga sačinila je izvještaj koristeći podatke. Ovaj izvještaj je obezbijedio informaciju o iskustvima, očekivanjima i potrebama ispitanika. Kategorije utvrđene pomoću priča spomenute su iznad (vidi gore: ključni pojmovi).

Razvoj standarda

Tim koji je radio na projektovanju Kvaliteta za djecu inicirao je nacionalne konsultacije u 32 zemlje Evrope u kojima je bar jedna od tri organizacije aktivna. Jedan od glavnih rezultata ovih konsultacija bila je nominacija

nacionalnih koordinatora od kojih se, zajedno sa nacionalnim timovima, očekivalo da sprovedu istraživanje i da razviju standarde na nacionalnom nivou. Prvi zadatak nacionalnih timova bio je da sakupe i analiziraju priče iz dobrih praksi od osoba koje su bile direktno uključene u brigu o djeci bez roditeljskog staranja. Rezultati ovih analiza korišteni su kao osnova za razvoj Standarda kvaliteta.

Prvi nacrt standarda Kvalitet za djecu razvijen je od strane nacionalnih timova sa podrškom od strane tima za projektovanje. Ovaj nacrt dokumenta je kasnije razvijen tokom tri susreta različitih nacionalnih timova sa učešćem mladih osoba iz Kvaliteta za djecu. Nakon završetka verzije nacrta ispitanici (pripovjedači) i članovi nacionalnih timova imali su priliku da pošalju povratnu informaciju timu za projektovanje. Njihove preporuke uključene su u Standarde na posljednjem sastanku različitih nacionalnih timova.

Tim u sastavu jedne mlade osobe i članova nacionalnih timova i tima za projektovanje, je revidirao, uredio i finalizirao standarde.

Implementacija standarda Kvalitet za djecu

Da bi se ostvarila misija Kvalitet za djecu zasnovana na međusobno povezanim ključnim principima jednakosti, uključivanja i učešća, utvrđena su dva sljedeća cilja:

- zagovaranje da se prihvate Standardi kvaliteta brige o djeci bez roditeljskog staranja na nacionalnom i evropskom nivou;
- unapređivanje standarda Kvalitet za djecu i njihovog pristupa i filozofije na nacionalnom, evropskom i globalnom nivou.

Struktura i sažetak standarda Kvalitet za djecu

Standardi Kvalitet za djecu razvijeni su da bi se osigurala i unaprijedila situacija i mogućnosti razvoje djece i mladih bez roditeljskog staranja u Evropi. Standardi imaju za cilj da podrže učesnike u okviru brige za djecu i mladih osoba bez roditeljskog staranja; to su djeca i mlade osobe, biološki roditelji, osobe koje se brinu o djetetu (Osoba za brigu), organizacije koje brinu o djetetu (dalje u tekstu – organizacija za brigu), Službe za zaštitu djeteta, kao i nacionalne i međunarodne institucije vlade.

Struktura

Standardi Kvalitet za djecu sastoje se od 18 standarda, koji su raspoređeni u skladu sa fazama u procesu brige, koje su utvrđene tokom ispitivanja (a). Svaki standard Kvalitet za djecu sastoji se iz četiri elementa (b).

a) Standard Oblasti

U ovom dokumentu, proces brige za djecu bez roditeljskog staranja dijeli se na tri oblasti:

Proces odlučivanja i prijema:

Ovaj proces ima dvije faze: procjenjivanje situacije u kojoj se dijete nalazi da bi se došlo do najboljeg mogućeg rješenja i koraka koji vode do integracije djeteta u budući život.

Proces pružanja brige:

Proces pružanja brige je period između procesa prijema i procesa napuštanja brige. Obuhvata konkretnu brigu i podršku koju pruža osoba za brigu.

Proces napuštanja brige

Ovo je proces tokom kojeg dijete/mlada osoba postaje nezavisna, vraća se svojoj porodici porijekla ili se premješta u neki drugi smještaj. Ovaj proces uključuje i dalje pružanje podrške djetetu od strane onoga koji je o njemu/njoj brinuo.

b) Elementi Standarda

Naziv i opis Standarda

Jasne rečenice koje se odnose na neophodan nivo kvaliteta. Standard obezbjeđuje strukturu i pravac pri radu u okviru brige za djecu bez roditeljskog staranja.

Citiranje

Izabrani citati iz priča pripovjedača; oni su kodirani u skladu sa bazom podataka Kvaliteta za djecu.

Odgovornosti

Set zadataka, dužnosti i definisane oblasti odgovornosti za sve učesnike koji su uključeni u implementaciju određenog Standarda.

Smjernice

Uslovi vezani za implementaciju svakog pojedinačnog Standarda.

Znaci upozorenja

Opis onoga što ne smije da se desi ukoliko se svaki pojedinačni Standard implementira.

Sažetak standarda Kvalitet za djecu

Standard Oblast 1: Proces odlučivanja i prijema

Standard 1: *Dijete i njegova/njena biološka porodica dobijaju podršku tokom procesa odlučivanja*

Dijete i njegova/njena biološka porodica imaju pravo na intervenciju ako iskažu želju da promijene svoje životne uslove ili kada to od njih zahtijeva situacija u kojoj se nalaze. Sigurnost djeteta i njegovi najbolji interesi su glavni prioritet. Dijete i njegova/njena biološka porodica uvijek treba da se saslušaju i da se poštuju.

Standard 2: *Dijete se osposobljava da učestvuje u procesu odlučivanja*

Sve strane koje su uključene treba da saslušaju i da poštuju dijete. Dijete se na adekvatan način informiše o svojoj situaciji, podstiče se da iskaže svoje stavove i da učestvuje u ovom procesu u skladu sa njegovim/njenim nivoom razumijevanja.

Standard 3: *Profesionalni proces odlučivanja obezbjeđuje najbolju moguću brigu za dijete*

Proces donošenja odluka uključuje dva pitanja: Koje rješenje je u skladu sa najboljim interesima djeteta? U slučaju da se identifikuje potreba za izmještanjem djeteta, koji smještaj je najbolji za dijete? Sve strane koje direktno učestvuju u razvoju djeteta saraduju koristeći svako svoju oblast stručnosti. Oni primaju i pružaju važne informacije vezane za proces odlučivanja. Kada se primaju djeca sa posebnim potrebama, uzimaju se u obzir njihove specifične potrebe.

Standard 4: *Biološka braća i sestre su zbrinuti zajedno*

Tokom procesa brige za djecu bez roditeljskog staranja, biološka braća i sestre su zbrinuti zajedno. Biološka braća i sestre se smještaju u odvojenim smještajima samo ukoliko je to u njihovom interesu. U tom slučaju obezbjeđuje se kontakt između njih, ukoliko to na njih nema negativnog uticaja.

Standard 5: *Prelazak u novi dom je dobro pripremljen i pažljivo sproveden*

Pošto je donešena zajednička odluka o obliku pružanja brige, buduća organizacija za brigu temeljito priprema prijem djeteta. Dobrodošlica mora postepeno da se ukazuje i ne smije da prouzrokuje ni najmanju uznemirenost. Prelazak u novi smještaj se organizuje kao proces čiji je glavni cilj da se obezbijede najbolji interesi djeteta i dobrobit svih relevantnih strana koje su uključene.

Standard 6: *Proces brige za djecu bez roditeljskog staranja se zasniva individualnom planu brige*

Individualni plan brige je kreiran tokom procesa odlučivanja i dalje se razvija i sprovodi tokom čitavog procesa brige za djecu bez roditeljskog staranja. Svrha ovog plana jeste da prati cjelokupan razvoj djeteta..

U suštini, individualni plan brige definiše razvojni status djeteta, postavlja ciljeve i mjere i daje objašnjenje koja su to sredstva neophodna da se pomogne sveobuhvatnom razvoju djeteta. Svaka važna odluka donešena tokom procesa brige za dijete bez roditeljskog staranja upravlja se ovim planom.

Standard Oblast 2: Proces pružanja brige

Standard 7: *Smještanje djeteta odgovara njegovim/njenim potrebama, životnoj situaciji i stvarnom socijalnom okruženju*

Dijete odrasta u okruženju u koje se uklapa i koje mu pruža podršku, zaštitu i pažnju. Omogućiti djetetu da odraste u brižnom porodičnom okruženju je ono što ispunjava ove kriterijume okruženja. Smješteno u novu sredinu dijete ima šansu da izgradi stabilan odnos sa osobom za brigu, kao i da ostane u kontaktu sa svojim stvarnim socijalnim okruženjem.

Standard 8: *Dijete održava kontakt sa njegovom/njenom biološkom porodicom*

Djetetov odnos sa njegovom/njenom biološkom porodicom podstiče se, održava i podržava ako je to u najboljem interesu djeteta.

Standard 9: *Osobe za brigu su kvalifikovane i imaju odgovarajuće radne uslove*

Osobe za brigu su u potpunosti testirane, izabrane i obučene prije nego što prihvate odgovornost brige o djetetu. Oni prolaze kroz kontinuiranu obuku i primaju profesionalnu podršku da bi se obezbijedio sveobuhvatan razvoj djeteta.

Standard 10: *Odnos osobe za brigu sa djetetom zasniva se na razumijevanju i poštovanju*

Osoba za brigu obraća osobnu pažnju na dijete i svjesno se trudi da izgradi poverenje i da ga/je razumije. Osoba za brigu uvijek razgovara sa djetetom otvoreno, iskreno i sa punim poštovanjem.

Standard 11: *Dijete se osposobljava da aktivno učestvuje u donošenju odluka koje direktno utiču na njegov/njen život*

Dijete se smatra ekspertom za vlastiti život. Djetetu se pružaju informacije, dijete se sluša, uzima za ozbiljno, a njegova/njena sposobnost brzog oporavka smatra se velikim potencijalom. Dijete se ohrabruje da iskaže sopstvena osjećanja i iskustva.

Standard 12: *Briga djeteta vrši se u odgovarajućim životnim uslovima.*

Životni standardi i infrastruktura organizacije za brigu djeteta i/ili osobe za brigu zadovoljavaju potrebe djeteta što se tiče udobnosti, sigurnosti, zdravih životnih uslova kao i nesmetanog pristupa obrazovanju i društvenoj zajednici.

Standard 13: *Djeca sa posebnim potrebama primaju odgovarajuću brigu*

Osobe za brigu se neprekidno i stručno podučavaju i podržavaju da zadovolje specijalne potrebe djece o kojima brinu.

Standard 14: *Dijete/mlada osoba se neprekidno priprema za nezavisan život*

Djetetu/mladoj osobi pruža se podrška prilikom oblikovanja sopstvene budućnosti ka razvijanju samopouzdanja i da postane nezavisan i aktivan član društva. On/ona ima pristup obrazovanju i data mu/joj je mogućnost da stekne životne vještine i prihvati vrijednosti. Djetetu/mladoj osobi se pruža podrška prilikom razvijanja samopoštovanja. Ovo mu/joj omogućava da se osjeća jako i sigurno, te da se uhvati u koštac sa problemima.

Standard Oblast 3: Proces napuštanja brige**Standard 15:** *Proces napuštanja brige se temeljito planira i sprovodi*

Proces napuštanja brige je faza od presudne važnosti u okviru brige o djetetu bez roditeljskog staranja i temeljito se planira i sprovodi. Prvenstveno se zasniva na individualnom planu brige djeteta/mlade osobe. Dijete/mlada osoba smatra se ekspertom što se tiče njegove/njene brige. Njegova/njena povratna informacija je jako važna za dalji razvoj kvaliteta sistema brige i odgovarajućeg modela brige.

Standard 16: *Komunikacija u procesu napuštanja brige sprovodi se na koristan i odgovarajući način*

Svim stranama koje učestvuju u procesu napuštanja brige pružaju se sve relevantne informacije u skladu sa njihovom ulogom u procesu. Istovremeno dijete/mlada osoba i njegova/njena biološka porodica imaju pravo na privatnost i sigurnost. Sve informacije se razmjenjuju na način koji je razumljiv i odgovarajući djetetu/mladoj osobi i njegovoj/njenoj biološkoj porodici.

Standard 17: *Dijete/mlada osoba se ohrabruje da učestvuje u procesu napuštanja brige*

Proces napuštanja brige se zasniva na individualnom planu brige. Dijete/mlada osoba se ohrabruje da izrazi stavove i želje u vezi sa svojom trenutnom situacijom i budućim životom. On/ona učestvuje u planiranju i sprovođenju procesa napuštanja brige.

Standard 18: *Obezbjeđuju se mogućnosti za praćenje, trajnu podršku i kontakt*

Nakon što je dijete/mlada osoba napustilo odgovarajući oblik brige za djecu bez roditeljskog staranja, on/ona ima mogućnosti da dobije pomoć i podršku. Organizacija za brigu trudi se da obezbijedi da on/ona proces napuštanja brige ne doživi kao novu i veliku smetnju. Kada mlada osoba postane punoljetna, organizacija za brigu treba da nastavi da mu/joj pruža podršku i priliku da se održi kontakt.

Standard Oblast 1

Proces odlučivanja i prijema

Proces odlučivanja sastoji se iz dvije faze:

Prva faza procesa odlučivanja sastoji se iz procjene djetetovih potreba i njegove/njene porodične situacije, i odluke o tome koje je najbolje moguće rješenje za dijete. Ako je situacija takva da je uključivanje djeteta u odgovarajući oblik brige za dijete bez roditeljskog staranja najbolja mogućnost za ostvarivanje najboljih interesa djeteta, sljedeća faza u procesu odlučivanja počinje utvrđivanjem toga kakav je smještaj najbolji. Proces odlučivanja završava se onda kada se donese odluka o tome gdje će dijete biti smješteno i kada se sa tim zajedno slože sve strane koje učestvuju.

Proces prijema sastoji se iz svih onih aktivnosti koje se tiču integracije djeteta u njegovu/njenu buduću životnu sredinu. Sve strane koje su direktno uključene u razvoj djeteta primaju i pružaju sve važne informacije o procesu odlučivanja.

Kada treba da se prime djeca sa posebnim potrebama, uzimaju se u obzir njihove specifične potrebe.

Ova oblast standarda uključuje sljedeće standarde:

- Standard 1: *Dijete i njegova/njena biološka porodica dobijaju podršku tokom procesa odlučivanja*
- Standard 2: *Dijete se osposobljava da učestvuje u procesu odlučivanja*
- Standard 3: *Profesionalni proces odlučivanja obezbjeđuje najbolju moguću brigu za dijete*
- Standard 4: *Biološka braća i sestre su zbrinuti zajedno*
- Standard 5: *Prelazak u novi dom je dobro pripremljen i pažljivo sproveden*
- Standard 6: *Proces brige za djecu bez roditeljskog staranja zasniva se na individualnom planu brige*

Standard 1: Dijete i njegova/njena biološka porodica dobijaju podršku tokom procesa odlučivanja

Dijete i njegova/njena biološka porodica imaju pravo na intervenciju ako iskažu želju da promijene svoje životne uslove ili kada to od njih zahtijeva situacija u kojoj se nalaze. Sigurnost djeteta i njegovi najbolji interesi su glavni prioritet. Dijete i njegova/njena biološka porodica uvijek treba da se saslušaju i da se poštuju.

"Jako sam se uplašila da ne izgubim svoju djecu. Ali sam odmah osjetila da sam i dalje važna osoba u njihovom životu. Bila sam uključena u sve što se dešavalo sa djecom. Osjetila sam da sam dio cjeline, uvijek sam mogla da pokažem svojoj djeci da sam zainteresovana za njih i to prije svega zato što mi je bilo dozvoljeno da prisustvujem velikim događajima za njih."

(Majka iz Luksemburga, kod 18.04.01)

"Djevojčica ima 14 godina i ne želi da se vrati kući. Oni se sastaju sa službama za djecu da bi razgovarali o toj situaciji. Ona ima specifičan zahtjev. Ona želi novu porodicu. Napravili smo njenu mrežu, ljudi koje zna itd. da bismo dobili uvid u situaciju. Ispada da postoji ozbiljan problem u komunikaciji između majke i kćerke. Ja sam joj rekao da bi bilo dobro da pozove sve na sastanak na kome će se razgovarati o tome šta je to što je njoj teško u njenoj sadašnjoj situaciji."

(Saradnik službe za zaštitu djece iz Norveške, kod 22.07.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta: Odmah imenuju osobu čija je odgovornost da pomogne djetetu i njegovoj/njenoj porodici.

B) Smjernice

1. Osoba koja je odgovorna za dijete uvijek je dostupna

Odgovorna osoba je dostupna tokom čitavog procesa odlučivanja da bi razjasnila u kakvoj se situaciji dijete nalazi i da pomogne djetetu i njegovoj/njenoj biološkoj porodici. Ako je to moguće, odgovorna osoba nadgleda i pomaže čitav proces brige za dijete bez roditeljskog staranja.

2. Sve važne strane su uključene na pažljiv način

Odgovorna osoba pokazuje aktivan interes za različite perspektive djetetove situacije i informira sve ljude koji su uključeni o njihovim pravima. On/ona uključuje sve važne strane koje mogu da doprinesu razjašnjavanju situacije u kojoj se dijete nalazi i da pomognu da se pronađe rješenje. Ova odgovorna osoba treba da sasluša sve uključene strane, i da se prema njima odnosi sa istim poštovanjem i da predstavi iskreno kakve su mogućnosti djeteta.

C) Znaci upozorenja

- Dijete i/ili njegova/njena biološka porodica ne dobijaju nikakvu pomoć kada im je ona neophodna ili kada je traže.
- Djetetova priča se ignoriše ili se u nju ne veruje.
- Sluša se samo jedna strana priče.
- Strane koje su uključene nisu tretirane niti se poštuju na isti način.
- Ne obezbjeđuje se informacija o pravima djeteta na odgovarajući način.

Standard 2: Dijete se osposobljava da učestvuje u procesu odlučivanja

Sve strane koje su uključene treba da saslušaju i da poštuju dijete. Dijete se na adekvatan način informiše o svojoj situaciji, podstiče se da iskaže svoje stavove i da učestvuje u ovom procesu u skladu sa njegovim/njenim nivoom razumijevanja.

„Kontaktirao sam Službu za zaštitu djece i oni su preuzeli stvar u svoje ruke. Oni su istog trenutka odgovorili na moj poziv. Toga dana sam shvatila da Službe za zaštitu djece zaista imaju moje najbolje interese na prvom mjestu. Čak sam bila uključena i u donošenje odluke o tome gdje ću se preseliti...“

(Djevojčica iz Norveške, kod 22.02.03)

„Djevojčica je sama željela da se uvede u proces pružanja brige. To se i desilo poslije njenog drugog zahtjeva. U početku je živjela sa majkom, ali kada se njena majka razboljela, otišla je da živi sa ocem. Dijete je vikendima posjećivalo porodicu koja joj je pomagala, a kasnije još jednu porodicu koja je postala njena hraniteljska porodica.“

(Priča djevojčice iz Finske, kod 8.02.02)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta: Osposobljavaju dijete da učestvuje u čitavom procesu odlučivanja. Obezbjeduje djetetu važne informacije i stara se o njegovom/njenom sigurnom učešću.

B) Smjernice

1. Dijete se temeljito informiše na prijateljski način

Odgovorna osoba obezbjeđuje djetetu sve važne informacije koje se tiču njegove/njene trenutne situacije i budućih mogućnosti i stara se o tome da on/ona razumije svoju situaciju.

2. Od djeteta se na pažljiv način traži mišljenje

Profesionalno obučeno osoblje Službe za zaštitu djece ispituje dijete na prijateljski način.

3. Mišljenje djeteta se poštuje i pažljivo razmatra

Odgovorna osoba pažljivo procjenjuje situaciju u kojoj se dijete nalazi i traži načine kako da mu/joj obezbijedi da se njegovo/njeno mišljenje uzme u obzir.

C) Znaci upozorenja

- Dijete ne posjeduje dovoljno informacija o situaciji u kojoj se on/ona nalazi ili ne razumije informaciju koju je dobilo.
- Mišljenje djeteta se ignoriše.
- Dijete se ne slaže sa odlukom.

Standard 3: Profesionalni proces odlučivanja obezbjeđuje najbolju moguću brigu za dijete

Proces donošenja odluka uključuje dva pitanja: Koje rješenje je u skladu sa najboljim interesima djeteta? Ukoliko postoji potreba da dijete bude zbrinuto izvan svoje porodice, koje rješenje je najbolje za dijete? Sve strane koje direktno učestvuju u razvoju djeteta saraduju koristeći svako svoju oblast stručnosti. Oni primaju i razmjenjuju važne informacije vezane za proces odlučivanja. Kada se primaju djeca sa posebnim potrebama, uzimaju se u obzir njihove specifične potrebe.

„Savjetnik hraniteljske porodice iznosi potrebe djeteta potencijalnim hraniteljskim porodicama i ako se oni slože, Centar obavještava dijete. Dijete također dobija detaljnu prezentaciju svojih potencijalnih hraniteljskih porodica. Centar upoznaje dijete i njegovu/njenu biološku porodicu sa hraniteljskom porodicom prije nego što se dijete smjesti pod njihovu brigu. Ovo je praćeno pristankom svih uključenih.“

(Saradnik Službe za zaštitu djeteta iz Slovenije, kod 27.08.03)

A) Odgovornosti

Služba za zaštitu djeteta • Obezbjeduje profesionalnost u procesu odlučivanja.

• Obezbjeduje proces koji se zasniva na saradnji i otvorenosti

Organizacija za brigu

• Obezbjeduje Službama za zaštitu djeteta sve važne informacije o obliku brige koju nudi

B) Smjernice

1. Proces se bazira na saradnji i otvorenosti

Odgovorna osoba stara se o tome da sve strane koje su uključene učestvuju u procesu. On/ona sakuplja sve informacije i pažljivo ih dokumentira. Odgovorna osoba informiše uključene strane na pažljiv način, starajući se o tome da svako ko učestvuje ima pristup važnim informacijama i da ih razumije.

2. Osigurana je saradnja sa vanjskim tijelima /drugim organizacijama

Odgovorna osoba stara se o tome da stručne osobe iz drugih organizacija daju svoju procjenu situacije u kojoj se dijete nalazi i da pruže savjete.

3. Obezbjeduju se informacije o mogućim posljedicama koje može da ima određeni smještaj

Odgovorna osoba temeljito procjenjuje moguće pravce djelovanja i stara se o tome da sve strane koje su uključene budu svjesne mogućih posljedica koje sa sobom nosi određeni smještaj.

4. Pronalazi se alternativni smještaj u slučaju da je prvobitni smještaj neadekvatan

Odgovorna osoba stara se o tome da se tokom procesa odlučivanja objezbijedi alternativni smještaj u slučaju da se ispostavi da je prva opcija neodgovarajuća.

5. Odluka se bazira na važnim činjenicama

Odgovorna osoba stara se o tome da se istraživanje temeljito sprovede i da se analizira dobijena dokumentacija. Na osnovu ovih podataka donosi se odgovarajuća odluka kojom se obezbjeđuje ono što je u najboljem interesu djeteta.

6. Bira se najbolji mogući smještaj za dijete

Službe za zaštitu djeteta biraju najbolji mogući smještaj za dijete uzimajući u obzir njegovu/njenu etničku, socijalnu, vjersku i zdravstvenu pozadinu. Zajedno sa organizacijom za brigu, staraju se o tome da smještaj obezbjeđuje djetetu okruženje u koje se on/ona uklapa i koje mu/joj pruža podršku, zaštitu i pažnju.

Potencijalna osoba za brigu mora da bude kvalifikovana i da prima dovoljna sredstva, kao i da se stalno obučava i nadgleda da bi se on/ona osposobio da pruža brigu djetetu (ili sibližima).

7. Organizacije za brigu saraduju ako se dijete premješta iz jednog oblika brige u drugi

Ako dijete treba da se premjesti iz jednog oblika brige u drugi, aktuelna osoba za brigu i organizacija za brigu podržavaju u ovom procesu i obezbjeđuju sve neophodne informacije budućoj osobi za brigu.

C) Znaci upozorenja

- Odluka nije donesena u skladu s najboljim interesima djeteta.
- Pri smještanju djeteta nisu uzete u obzir njegove/njene potrebe, životna situacija i/ili stvarno socijalno okruženje.
- Ne postoji mogućnost alternativnog smještaja u slučaju da postane očigledno da prvobitni smještaj nije adekvatan.
- Odlučivanje nije zasnovano na činjenicama.
- Ne postoji dokumentacija o procesu.
- Informacije nisu dostupne.
- Dijete, biološka porodica i druge relevantne strane nisu uključene u proces ili ga ne razumiju.
- Odluka je iznenadna i neočekivana za dijete i njegovu/njenu biološku porodicu.
- Ne postoji saradnja između spoljnih stručnih lica.

Standard 4: Biološka braća i sestre su zbrinuti zajedno

Tokom procesa brige za djecu bez roditeljskog staranja, biološka braća i sestre su zbrinuti zajedno. Biološka braća i sestre se smještaju u odvojenim smještajima samo onda kada je to za njihovo dobro. U tom slučaju obezbjeđuje se kontakt između njih, ukoliko to na njih nema negativnog uticaja.

"Dijete je povjereno SOS Selu sa svoja dva brata i dvije sestre. Braća i sestre su mogli da ostanu zajedno u jednoj kući, u novoj porodici sa svojom SOS mamom i dvoje druge djece. Njegovo djetinjstvo je spokojno proticalo u Selu i održao je kontakt sa svojim ocem koji ih je često posjećivao."

(Priča o dječaku iz Italije, kod 15.01.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Preduzima sve neophodne aktivnosti da obezbijedi zajednički smještaj biološke braće i sestara

- Bira organizaciju za brigu koja dozvoljava zajednički smještaj biološke braće i sestara različitih godina.
- Vodi računa o uspostavljanju redovnog kontakta između biološke braće i sestara ako oni nisu smješteni zajedno.

Organizacija za brigu • Ima takvu strukturu da dozvoljava zajednički smještaj biološke braće i sestara različitih godina

Osoba za brigu • Podržava redovan kontakt između biološke braće i sestara ako oni nisu smješteni zajedno.

B) Smjernice

1. Biološka braća i sestre su smješteni zajedno

Službe za zaštitu djeteta obezbjeđuju zajednički smještaj biološke braće i sestara. Kad god je to moguće izlazi se u susret željama braće i sestara. One pružaju organizacijama za brigu, koje smještaju braću i sestre zajedno, pomoć i praktične smjernice.

Organizacija za brigu obezbjeđuje adekvatnu strukturu za brigu braći i sestrama.

2. Održava se kontakt između biološke braće i sestara koji ne žive zajedno

Službe za zaštitu djeteta i organizacija za brigu obezbjeđuju neophodna sredstva (npr. finansijsku pomoć) i podršku da omogući braći i sestrama koji nisu smješteni zajedno da održe kontakt. Buduća osoba za brigu je informisana o braći i sestrama djeteta koji nisu smješteni sa njim/njom.

C) Znaci upozorenja

- Biološka braća i sestre su razdvojeni.
- Razlozi za odvajanje braće i sestara nisu ni opravdani niti su u najboljem interesu djeteta.
- Organizacija za brigu nema odgovarajuću strukturu brige za braću i sestre.
- Braća i sestre koji su razdvojeni, održavaju slab ili nikakav kontakt.
- Osobe za brigu nisu obaviještene o braći i sestrama djeteta.

Standard 5: Prelazak u novi dom je dobro pripremljen i pažljivo sproveden

Pošto je donešena zajednička odluka o obliku pružanja brige, buduća organizacija za brigu temeljito priprema prijem djeteta. Dobrodošlica mora postepeno da se ukazuje i ne smije da prouzrokuje ni najmanju uznemirenost. Prelazak u novi smještaj se organizuje kao proces čiji je glavni cilj da se obezbijede najbolji interesi djeteta i dobrobit svih relevantnih strana koje su uključene.

„Budući hranitelji počeli su da se sreću sa djecom ali nije se žurilo sa procesom prelaska. Oni bi se sastajali na sat ili dva i učvršćivali bi kontakt. Ona se sjeća kako bi njen muž pokupio djecu iz institucije u koju su bili smješteni i vodio ih u školu. Nakon škole ona bi ostala sa njima i pomogla im da završe domaće zadatke i zatim bi ih odvela u smještaj. [...] Tokom ovog procesa djeca su se također upoznala sa proširenom porodicom. Ovaj proces je trajao šest mjeseci sve dok se oni nisu u potpunosti preselili u hraniteljski smještaj. Svi su osjećali da su spremni za preseljenje.“

(Osoba za brigu sa Malte, kod 19.06.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Obezbjeđuju stručnu pripremu i sprovođenje procesa prijema u saradnji sa organizacijom za brigu i osobom za brigu.

Organizacija za brigu • Stara se o tome da osoba za brigu ima odgovarajuća sredstva i podršku da prihvati dijete i da mu/joj pruži brigu.

Osoba za brigu • Priprema odgovarajuću dobrodošlicu za dijete i stara se o tome da se proces prijema sprovede na profesionalan način.

B) Smjernice

1. Proces prijema se profesionalno priprema i sprovodi

Proces prijema se priprema i sprovodi putem bliske saradnje između svih relevantnih uključenih strana. Obezbjeđuju se dovoljna sredstva i neophodno vrijeme za pripremu prijema djeteta.

Odgovorna osoba iz Službe za zaštitu djeteta stara se o tome da se o pripremanima i uslovima raspravlja sa svim uključenim stranama i da su one realne, valjano napravljene i obavezujuće za sve.

Procjenjuju se kapaciteti organizacije za brigu i osobe za brigu. Ova se analiza naročito fokusira na to da li osoba za brigu posjeduje odgovarajuće kvalifikacije, da li se on/ona neprekidno obučava i nadgleda i da li on/ona raspolaže neophodnim pomoćnim sredstvima.

2. Biološka porodica je u potpunosti uključena u proces prijema.

Službe za zaštitu djeteta i buduća organizacija za brigu staraju se o tome da se dijete i njegova/njena biološka porodica uključe, savjetuju i podržavaju tokom procesa prijema.

3. Dijete se upoznaje sa svojim budućim domom.

Odgovorna osoba obezbjeđuje djetetu mogućnost da se upozna sa budućim domom i osobom za brigu.

4. Smještanje kod djeteta stvara uznemirenost u najmanjoj mjeri

Odgovorna osoba vodi računa o tome da smještanje kod djeteta i njegove/njene biološke porodice dovodi do što je manje moguće uznemirenosti.

C) Znaci upozorenja

- Proces prijema nije pripremljen niti proveden na profesionalan način.
- Osoba za brigu nije spremna da prihvati dijete niti da mu pruži brigu.
- Osoba za brigu nema odgovarajuća sredstva na raspolaganju.
- Osoba za brigu ne saraduje sa Službama za zaštitu djeteta.
- Dijete i njegova/njena biološka porodica slabo su ili nikako obaviješteni o novom domu.
- Dogovori nisu realni, iskreni niti obavezujući
- Relevantne strane nisu uključene u proces.
- Ne postoji kontakt između djeteta i buduće osoba za brigu prije prijema.
- Ne organizuje se dobrodošlica za dijete.
- Dijete osjeća da prijem izaziva priličnu uznemirenost kod njegove/njene biološke porodice i /ili u njegovom/njenom socijalnom okruženju.

Standard 6: Proces brige za djecu bez roditeljskog staranja sprovodi se po individualnom planu brige

Individualni plan brige stvara se tokom procesa odlučivanja i dalje se razvija i sprovodi tokom čitavog procesa brige za djecu bez roditeljskog staranja. Ovaj plan ima za cilj da sprovede sveobuhvatni razvoj djeteta. U suštini, plan brige definiše razvojni status djeteta, postavlja ciljeve i mjere i daje objašnjenje koja su to sredstva neophodna da se pomogne sveobuhvatan razvoj djeteta. Svaka važna odluka donesena tokom procesa brige za dijete bez roditeljskog staranja određena je ovim planom.

„Tim institucije i socijalni radnik organizovali su niz susreta sa osobljem, djetetom i bratom da bi se bolje upoznali sa situacijom. Oni su uspjeli da utvrde koje su dječakove potrebe i načinili su plan djelovanja zasnovan na korištenju mogućih pomoćnih sredstava i ograničavanju profesionalne intervencije.“

(Priča o dječaku iz Bugarske, kod 3.01.03)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Odgovorne su za multidisciplinarnu procjenu djetetovog potencijala i za keiranje individualnog plana brige kojim se usmjerava sveobuhvatan razvoj djeteta.

Organizacija za brigu • Stara se o tome da se proces brige za dijete bez roditeljskog staranja zasniva na individualnom planu brige
• Vodi računa da se pružena briga odvija prema planu brige.
• Pomaže osobi za brigu da razvije plan brige.

Osoba za brigu • Odgovorna je za sprovođenje i dalji razvoj individualnog plana brige.

B) Smjernice

1. Stvara se individualni plan brige

Prilikom savjetovanja sa multidisciplinarnim timom, Službe za zaštitu djeteta stvaraju individualan plan brige, uzimajući u obzir pomoćna sredstva, porijeklo djeteta i njegov/njen potencijal.

2. Dijete učestvuje u razvoju individualnog plana brige

Obezbjeduje se učešće djeteta u stvaranju i daljem razvoju njegovog/njenog individualnog plana brige. Nivo učešća zavisi od njegovog/njenog nivoa razumijevanja.

3. Individualni plan brige se s vremena na vrijeme ažurira

Osoba za brigu je odgovorna za sprovođenje i dalji razvoj plana brige. Plan brige se s vremena na vrijeme ažurira pri savjetovanju sa relevantnim stranama uključenim u proces.

C) Znaci upozorenja

- Ne postoji dokumentovana procjena i nema individualnog plana brige.
- Plan brige nije u skladu sa ličnim potrebama djeteta.
- Nisu sve relevantne strane uključene u razvoj individualnog plana brige.
- Uključene strane se ne slažu oko individualnog plana brige.
- Plan se ne ažurira u određenim vremenskim razmacima.

Standard Oblasti 2

Proces pružanja brige

Proces pružanja brige definiše se kao period između procesa prijema i procesa napuštanja brige.

Djeca i mladi u okviru brige za djecu bez roditeljskog staranja imaju podršku prilikom oblikovanja sopstvene budućnosti, razvijanja samopouzdanja kao i da postanu nezavisni i aktivni članovi društva. Ovo se njeguje tokom života u okruženju koje pruža podršku, zaštitu i pažnju.

Ova oblast standarda uključuje sljedeće standarde:

- Standard 7: *Smještanje djeteta odgovara njegovim/njenim potrebama, životnoj situaciji i stvarnom socijalnom okruženju.*
- Standard 8: *Dijete održava kontakt sa njegovom/njenom biološkom porodicom.*
- Standard 9: *Osobe za brigu su kvalifikovane i imaju odgovarajuće radne uslove.*
- Standard 10: *Odnosi osobe za brigu sa djetetom zasnovani su na razumijevanju i poštovanju.*
- Standard 11: *Dijete se ohrabruje da aktivno učestvuje u donošenju odluka koje direktno utiču na njegov/njen život.*
- Standard 12: *Briga djeteta vrši se u odgovarajućim životnim uslovima.*
- Standard 13: *Djeca sa posebnim potrebama primaju odgovarajuću brigu.*
- Standard 14: *Dijete/mlada osoba se neprekidno priprema za nezavisan život.*

Standard 7: Smještanje djeteta odgovara njegovim/njenim potrebama, životnoj situaciji i stvarnom socijalnom okruženju

Dijete odrasta u okruženju u koje se uklapa i koje mu pruža podršku, zaštitu i pažnju. Omogućiti djetetu da odraste u brižnom porodičnom okruženju je ono što ispunjava ove kriterijume okruženja. Smješteno u novu sredinu dijete ima šansu da izgradi stabilan odnos sa osobom za brigu kao i da ostane u kontaktu sa svojim stvarnim socijalnim okruženjem.

„Moji roditelji iz hraniteljske porodice bili su inspirisani svim što je za mene bilo dobro i korisno. Meni je važno što su me prihvatili onakvu kakva jesam, da poštuju moje mišljenje, moju vjeru i privatnost i to što mogu da koristim maternji jezik.“

(Djevojčica iz Slovenije, kod 27.02.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Pokreće, pronalazi i organizuje najbolji smještaj za dijete u skladu sa njegovim/njenim potrebama, životnom situacijom i stvarnim socijalnim okruženjem

Organizacija za brigu • Obezbeđuje modele brige djeteta koji su u skladu sa potrebama djeteta i zahtjevima Službi za zaštitu djeteta.
• Procjenjuje u saradnji sa Službama za zaštitu djeteta da li je ponuđeni smještaj za dijete u skladu sa potrebama djeteta, njegovom/njenom životnom situacijom i stvarnim socijalnim okruženjem.

Osoba za brigu • Stara se o tome da je novi dom u skladu sa potrebama djeteta, njegovom/njenom životnom situacijom i stvarnim socijalnim okruženjem

B) Smjernice

1. Dijete i njegova/njena biološka porodica obaviješteni su o mogućnostima porodičnog modela brige

Ako su dostupni odgovarajući porodični modeli brige, dijete i njegova/njena biološka porodica obavještavaju se o ovim mogućnostima.

Službe za zaštitu djeteta podstiču organizacije za brigu da pruže porodični model brige. Ako se dijete primi u neku ustanovu radi zbrinjavanja, organizacija za brigu mora da pronađe način kako da iskombinuje ovakav način zbrinjavanja sa porodičnim modelom brige.

2. Dijete dobija najbolji mogući smještaj

Službe za zaštitu djeteta i organizacije za brigu staraju se o tome da budući smještaj obezbeđuje jedno okruženje u koje se dijete uklapa i koje mu /joj pruža podršku, zaštitu i pažnju.

3. Smještaj odgovara potrebama djeteta, životnoj situaciji i stvarnom socijalnom okruženju

Organizacija za brigu svjesno se trudi da se uvjeri da je smještaj u skladu sa potrebama djeteta, životnim uslovima i stvarnim socijalnim okruženjem.

Uzima se u obzir fizička udaljenost između društvene zajednice djeteta i novog smještaja.

4. Nova zajednica pruža djetetu podršku da razvije osećaj ljubavi i pripadanja

Osoba za brigu obezbeđuje djetetu vlastiti prostor i stvara sredinu u kojoj on/ona može da razvije osjećaj ljubavi i pripadanja.

5. Kvalitet brige se s vremena na vrijeme provjerava

Službe za zaštitu djeteta i organizacija za brigu djeteta s vremena na vrijeme ocjenjuju kvalitet brige koja se pruža djetetu.

C) Znaci upozorenja

- Djetetu se ne pruža šansa da se o njemu stara kroz porodični model brige.
- Ne postoji kontakt između djeteta i njegove/njene biološke porodice i/ili stvarnog socijalnog okruženja.
- Fizička udaljenost između djeteta i njegove/njene biološke porodice i/ili stvarnog socijalnog okruženja onemogućava ostvarivanje kontakta između njih.
- Djetetu se ne dopušta da koristi svoj sopstveni jezik, obavlja vjerske i kulturne obrede.
- Smještaj djeteta nije realan, pošten niti obavezujući.
- Dijete osjeća da briga o njemu/njoj nije takva da se ono u nju uklapa, ne pruža mu/joj podršku, zaštitu niti pažnju.
- Dijete osjeća da ne može da se osloni na stabilan i pouzdan odnos sa svojom osobom za brigu.
- Dijete nema privatnost.
- Osoba za brigu se stalno menja.
- Osoba za brigu nije u stanju da razumije situaciju u kojoj se dijete nalazi.

Standard 8: Dijete održava kontakt sa njegovom/njenom biološkom porodicom

Djetetov odnos sa njegovom/njenom biološkom porodicom podstiče se, održava i podržava ako je to u najboljem interesu djeteta.

„Kontakt se jako puno podstiče od strane socijalnog radnika. Ustvari, majka iz hraniteljske porodice, pored brige o djetetu i odvođenja djeteta da vidi svoju biološku majku, također koristi priliku tokom ovih sati kontakta da nauči majku nekim vještinama brige o djetetu. Gajiti pozitivan odnos između njih je od presudne važnosti za dijete. Djetetu je od velike pomoći kada zna da su njegova majka i hraniteljica u dobrim odnosima.“

(Socijalni radnik sa Malte, kod 19.08.04)

„Mora da se podrži veza i odnos između djeteta i njegovih/njenih bioloških roditelja i da se djetetu dopusti da donese odluku o tome kakav odnos želi da ima sa svojim biološkim roditeljima“.

(Socijalni radnik iz Estonije, kod 7.08.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Staraju se da se zadrži kontakt između djeteta i njegove/njene biološke porodice.

Organizacija za brigu • Obezbjeduje i podstiče kontakt sa biološkom porodicom.
• Pruža podršku osobi za brigu.

Osoba za brigu • Podržava kontakt između djeteta i njegove/njene biološke porodice.
• Saraduje sa biološkom porodicom djeteta.

B) Smjernice

1. Službe za zaštitu djeteta unapređuju kontakt između djeteta i njegove/njene biološke porodice

Službe za zaštitu djeteta podstiču, podržavaju i nadgledaju kontakt između djeteta, osobe za brigu i biološke porodice. Također, unapređuju saradnju između ove tri strane. Službe za zaštitu djeteta obezbjeđuju savjetovanje za dijete, njegovu/njenu biološku porodicu i osobe za brigu.

2. Organizacija za brigu djeteta i osoba za brigu podržavaju kontakt između djeteta i njegove/njene biološke porodice

Organizacija za brigu djeteta obučava i podržava osobu za brigu u saradnji sa biološkom porodicom djeteta.

Osoba za brigu pomaže djetetu da u potpunosti prihvati sopstvenu životnu priču i podstiče ga/nju da održi kontakt sa svojom biološkom porodicom, socijalnim, vjerskim i kulturnim porijeklom.

Osoba za brigu s vremena na vrijeme obavještava biološku porodicu djeteta o njegovom/njenom razvoju.

3. Biološka porodica je uključena u djetetov život

Organizacija za brigu i biološka porodica djeteta jasno definišu uloge, prava i odgovornosti koje se tiču razvoja djeteta i koje su u skladu sa nacionalnim zakonima.

Organizacija za brigu pruža podršku biološkoj porodici da razumije situaciju u kojoj se dijete nalazi i podstiče porodicu da mu/joj pomogne.

4. Učestalost i kvalitet kontakta se ocjenjuje s vremena na vrijeme

Učestalost i kvalitet kontakta između djeteta i njegove/njene porodice mora redovno da se ocjenjuje. Kontakt

se ostvaruje u skladu sa individualnim planom brige i/ili bilo kakvim dogovorom ostvarenim o ovom pitanju.

C) Znaci upozorenja

- Ne postoji kontakt između djeteta i njegove/njene biološke porodice, iako bi to bilo u najboljem interesu djeteta.
- Postoji kontakt između djeteta i njegove/njene biološke porodice, iako to nije u najboljem interesu djeteta.
- Biološka porodica se ponaša na način koji je suprotan najboljim interesima djeteta.
- Kontakt između djeteta i njegove/njene biološke porodice se ne podržava.
- Razlozi za nepodržavanje kontakta između djeteta i njegove/njene biološke porodice nisu opravdani.

Standard 9: Osobe za brigu su kvalifikovane i imaju odgovarajuće radne uslove

Osobe za brigu su u potpunosti testirane, izabrane i obučene prije nego što prihvate odgovornost brige o djetetu. Oni prolaze kroz kontinuiranu obuku i primaju profesionalnu podršku da bi se obezbijedio sveobuhvatan razvoj djeteta.

„Obuka za hranitelja bila je divna. Moj suprug i ja prihvatili smo djecu u postupak hraniteljske brige ranije, ali smo shvatili koliko malo o tome znamo.(...) Ja smatram da niko ne treba da uzme dijete u hraniteljsku brigu ukoliko nisu završili obuku za hranitelja...“

(Osoba za brigu sa Islanda, kod 13.06.01)

A) Odgovornosti

- Službe za zaštitu djeteta**
- Definišu kvalifikacioni profil osobe za brigu.
 - Staraju se o tome da se sve osobe za brigu bar upoznaju sa kvalifikacionim profilom.
- Organizacija za brigu**
- Stara se o tome da se sve osobe za brigu bar upoznaju sa kvalifikacionim profilom definisanim od strane Službi za zaštitu djeteta
 - Obezbeđuje stalnu obuku i podršku.
- Osoba za brigu**
- Učestvuje u stalnoj profesionalnoj obuci.

B) Smjernice

1. Osobe za brigu se biraju i obučavaju u skladu sa priznatim kvalifikacionim profilom.

Službe za zaštitu djeteta staraju se o tome da se dijete smjesti u organizaciju za brigu koja profesionalno obučava i podržava osobe za brigu u skladu sa kvalifikacionim profilom.

Kvalifikacioni profil osobe za brigu mora u sebi da sadrži sposobnost osobe za brigu da zasniva svoje postupke na UN Konvenciji, uslovima za zaštitu djeteta (pravilnik ponašanja) i poznavanju razvoja djeteta. Oni su obučeni da koriste jezik koji odgovara načinu razmišljanja djeteta/mlade osobe. Oni uspostavljaju blizak odnos sa djetetom/mladom osobom, imaju dobro razvijene vještine slušanja, uviđavni su, puni razumijevanja i strpljivi.

Organizacija za brigu stara se o tome da se osoba za brigu u potpunosti testira, izabere, poduči, podrži i nadgleda.

2. Osobe za brigu imaju pristup profesionalnoj obuci i podršku

Osobama za brigu je obezbijedena profesionalna obuka i podrška u skladu sa njegovim/njenim potrebama i zahtjevima. U suštini, organizacija za brigu djeteta pruža osobama za brigu mogućnosti da podijeli iskustvo u praksu, da učestvuje na važnim sastancima i konferencijama kao i da dobije obuku, savjetovanje i nadzor.

3. Osobe za brigu imaju odgovarajuće radne uslove

Osobama za brigu se pruža podrška putem odgovarajućih radnih uslova. On/ona živi na mjestu koje obezbjeđuje odgovarajuću infrastrukturu. Osoba za brigu može da se osloni na finansijsku i stručnu pomoć neophodnu da na odgovarajući način ispuni svoje dužnosti.

4. Podstiče se stvaranje mreža razmjene

Službe za zaštitu djeteta i/ili organizacija za brigu podstiču formiranje zvaničnih i nezvaničnih mreža da bi se osobama za brigu pružila prilika da dijele iskustva i dobru praksu.

C) Znaci upozorenja

- Ne postoji definisan minimum zahtjeva u pogledu kvalifikacionog profila osobe za brigu
- Osobe za brigu nisu detaljno testirani i izabrani.
- Osobe za brigu nemaju pristup odgovarajućoj profesionalnoj obuci i/ili podršku.
- Osobe za brigu ne prihvataju profesionalnu obuku i/ili podršku.
- Ne podstiču se obuka i podrška.

Standard 10: Odnos osobe za brigu sa djetetom zasniva se na razumijevanju i poštovanju

Osoba za brigu obraća osobnu pažnju na dijete i svjesno se trudi da izgradi povjerenje i da ga/je razumije. Osoba za brigu uvijek razgovara sa djetetom otvoreno, iskreno i sa punim poštovanjem.

„Oni (hranitelji) starali su se o njemu na prirodan način. Bili su strpljivi i nisu se predali Bili su otvoreni i govorili su o stvarima na lijep način. Govorili su o svemu, pa i o teškim temama. Oni su mu također pokazivali da ga vole i često su ga grlili.“

(Priča dječaka iz Švedske, kod 29.01.01)

"Veoma sam zahvalna svojim hraniteljima. Primili su me u svoju porodicu kada sam imala 14 godina. Oni su me naučili šta je to porodica: ljubav, odanost i poštovanje među ljudima. Naučili su me da kuham. Naučili su me da se ne plašim da pokažem svoja osjećanja i da kažem ako me nešto muči. Oni su me jednostavno voljeli i to sam naučila od njih. Ja nisam bila naviknuta na nježnost i u početku me je bilo sramota. Bila sam veoma stidljiva. Bila sam zahvalna na tome što me hraniteljica nikada nije tukla. I to se činilo više nego dovoljno. Moji strahovi iz djetinjstva bili su kao crna sjenka koja me je pratila dugo vremena."

(Djevojčica iz Letonije, kod 16.02.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta

- Snadbijeva organizaciju za brigu i osobe za brigu svim informacijama o djetetovom porijeklu.
- Obezbjeduje saradnju između biološke porodice i osobe za brigu.

Organizacija za brigu

- Podržava osobu za brigu u uspostavljanju i održavanju stabilnog odnosa sa djetetom.
- Stara se o tome da osoba za brigu stekne neophodne ljudske vještine da bi izgradila dobar odnos sa djetetom

Osobe za brigu

- Nudi djetetu mogućnost da izgradi povjerenje.

B) Smjernice

1. Osoba za brigu prima informacije, obuku i podršku

Službe za zaštitu djeteta obavještavaju organizaciju za brigu i osobe za brigu o porijeklu djeteta da bi se omogućio pristup djetetu na odgovarajući način.

Organizacija za brigu podučava i podržava osobu za brigu da uspostavi i održi stabilan odnos sa djetetom.

2. Osoba za brigu nudi djetetu mogućnost da izgradi stabilan odnos

Osoba za brigu stvara jedan pomoćni okvir koji se bazira na razumijevanju i poštovanju i time omogućuje razvoj jednog bliskog, iskrenog, pouzdanog i stabilnog odnosa.

3. Osoba za brigu pristupa svakom djetetu na poseban način

Osoba za brigu uvijek uzima u obzir porijeklo djeteta, individualne potrebe, sposobnosti i nivo razumijevanja.

C) Znaci upozorenja

- Odsustvo poštovanja i razumijevanja u odnosu između osobe za brigu i djeteta.
- Postoji manjak informacija o djetetu.
- Dijete se distancira od osobe za brigu
- Smjenjivalo se mnogo osoba koje su se brinule o djetetu.

Standard 11: Dijete se osposobljava da aktivno učestvuje u donošenju odluka koje direktno utiču na njegov/njen život

Dijete se smatra ekspertom za vlastiti život. Djetetu se pružaju informacije, dijete se sluša, uzima za ozbiljno, a njegova/njena sposobnost brzog oporavka smatra se velikim potencijalom. Dijete se ohrabruje da iskaže sopstvena osjećanja i iskustva.

„Podrška koju sam dobila od mnogih osoba za brigu bila mi je jako važna. Važno je da vam osoba za brigu kaže da ste važni, da možete da postanete“ neko i nešto u životu“. Mislim da su pedagozi ljudi koji su me najviše cijenili i pružili mi najviše podrške. Oni su me uvijek podržavali (pri izboru univerzitetskog stepena društvenog obrazovanja). Nikada se nisu protivili.“

(Djevojčica iz Španije, kod 28.02.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Prati učešće djeteta u donošenju svih odluka koje direktno utiču na njegov/njen život.

Organizacija za brigu • Stara se o tome da učešće bude integralni dio procesa pružanja brige.

Osoba za brigu • Osposobljava dijete da donosi odluke koje direktno utiču na njegov/njen život.
• Aktivno podržava učešće djeteta.

B) Smjernice

1. Organizacija za brigu podržava učešće djeteta

Organizacija za brigu djeteta:

- obezbjeđuje pomoćna sredstva za unapređivanje učešća djeteta;
- razvija i primjenjuje različita sredstva kojima se obezbjeđuje aktivno učešće djeteta;
- unapređuje učesnički stav putem uključivanja zaposlenih;
- stara se o tome da sve strane koje su uključene u brigu djeteta budu profesionalno obučene da bi se pomoglo dječije učešće

2. Osoba za brigu pomaže dječije aktivno učešće

Osoba za brigu:

- obavještava dijete o njegovim/njenim pravima i svim važnim pitanjima koja se tiču njegovog/njenog života
- sluša, podstiče i podržava dijete pri donošenju odluka koje se tiču njegovog/njenog života.

3. Osoba za brigu vjeruje u dijete i podržava njegovu/njenu sposobnost i pun potencijal

Osoba za brigu:

- prepoznaje potencijal djeteta i podstiče ga/je da ga koristi i razvija;
- poštuje ličnost djeteta, uzima u obzir njegovo/njeno mišljenje i podržava njegovu/njenu težnju za samostalnim životom;
- pokazuje djetetu njegovu/njenu važnost interesujući se za njegove/njene potrebe.

C) Znaci upozorenja

- Sredstva za podsticanje učešća nisu razvijena i/ili primijenjena.
- Dijete ne učestvuje u donošenju odluka koje se tiču njegovog/njenog života.
- Dijete osjeća kako njegov potencijal nije opažen niti mu se pruža podrška
- Dijete ne smatra da ga slušaju i/ili razumiju.
- Dijete ne smatra da je dovoljno obavješteno o važnim pitanjima i svojim pravima.

Standard 12: Briga djeteta se vrši u odgovarajućim životnim uslovima

Životni standardi i infrastruktura organizacije za brigu djeteta i/ili osobe za brigu zadovoljavaju potrebe djeteta u smislu udobnosti, sigurnosti, zdravih životnih uslova kao i nesmetanog pristupa obrazovanju i društvenoj zajednici.

"Ne mogu tačno da se sjetim kada sam se prvi put osetila lijepo u hraniteljskoj porodici. Možda je to bilo kada sam se okupala. Meni je čistoća jako važna. Znae, kada vas nose u krevet svako veče u 7:30 ,zamotanu u peškir, kada uvijek imate voće u posudi, redovne obroke svakog dana, sve stvari organizovane. Čak su i male stvari tako važne"

(Djevojčica iz Irske, kod 13.02.06)

„Ja koristim (...) činjenične podatke (...) da procjenim razvoj djece koja su smještena u različitim oblicima javne brige. Redovno popunjavanje formulara olakšava planiranje, donošenje odluka, reviziju i nadgledanje u pogledu brige i razvoja djeteta (...) Na primer, jednom je jednom dječaku u instituciji dijagnostikovana alergija na mlijeko (...) Ova informacija je bila od velikog značaja njegovim hraniteljima.“

(Socijalni radnik iz Mađarske, kod 12.08.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Garantuju smještaj koji nudi odgovarajuće životne uslove i zadovoljavaju materijalne potrebe djeteta.

Organizacija za brigu • Obezbeđuje udobno, sigurno, zdravo i stabilno okruženje za dijete.

Osoba za brigu • Obezbeđuje udoban, siguran, zdrav i stabilan dom za dijete.

B) Smjernice

1. O djetetu se brine u odgovarajućim životnim uslovima

Službe za zaštitu djeteta nadgledaju ispunjenje minimuma zahtjeva u vezi sa životnim uslovima djeteta; tu spadaju udobnost, sigurnost, zdravi životni uslovi kao i nesputan pristup obrazovanju i društvenoj zajednici. Osim toga, obezbeđuju smještaj koji ispunjava minimum zahtjeva.

2. Organizacija za brigu djeteta treba da ispuni minimum zahtjeva

Organizacija za brigu djeteta garantuje kvalitet brige koju pruža u obliku pismene izjave. Ovaj kvalitet je zagarantovan obezbeđivanjem smještaja koji je u skladu sa naloženim minimumom zahtjeva. Ova pisana izjava je svakom dostupna.

3. Dobrobit djeteta i odgovarajući materijalni životni uslovi su obezbeđeni

Osoba za brigu poštuje naloženi minimum zahtjeva kako bi garantovao udobnost, sigurnost, zdrave životne uslove, kao i otvoren pristup obrazovanju i društvenoj zajednici.

C) Znaci upozorenja

- Ne postoji naloženi minimum zahtjeva koji obezbeđuje životne uslove djeteta.
- Smještaj djeteta nije u skladu sa naloženim minimumom zahtjeva.
- Organizacija za brigu nema pismenu izjavu i/ili je ne čini dostupnom.

Standard 13: Djeca sa posebnim potrebama dobivaju odgovarajuću brigu

Osobe za brigu se neprekidno i stručno podučavaju i podržavaju da zadovolje posebne potrebe djece u okviru svoje brige.

"Ono što je pomoglo bilo je obrazovanje, vještine i iskustvo majke hraniteljice u radu sa djecom. Psiholog koji je radio u djetetovom domu, obavijestio ih je o dječakovo anamnezi i njegovom trenutnom stanju. Bilo je neophodno posvetiti mu vrijeme svakog dana, naučiti ga osnovnim navikama i vještinama, uvježbati sa njim kako da se obuče, objasniti mu osnovne pojmove, naučiti ga da u govoru koristi rečenice, da prepozna oblike i boje. Čak je bilo neophodno naučiti ga da se igra."

(Osoba za brigu iz Češke, kod 5.06.05)

"Zahvaljujući pomoći logopeda, hranitelj je naučio kako da pomogne dječaku da prevaziđe probleme u njihovoj komunikaciji nastale usljed slušnog defekta"

(Osoba za brigu iz Češke, kod 5.06.0)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Stara se o tome da smještaj djeteta sa posebnim potrebama bude odgovarajući.

Organizacija za brigu • Stara se o tome da dijete sa posebnim potrebama dobije odgovarajuću brigu.
• Stara se o tome da dijete sa posebnim potrebama bude podvrgnuto terapiji ako je to neophodno.

Osoba za brigu • Obezbjeđuje djetetu sa posebnim potrebama odgovarajuću brigu.
• Stara se o tome da dijete sa posebnim potrebama dobije profesionalnu terapiju ako je to neophodno.

B) Smjernice

1. Smještaj djeteta sa posebnim potrebama se detaljno priprema prije samog čina prijema

Službe za zaštitu djeteta snadbijevaju organizaciju za brigu i osobu za brigu sa svim neophodnim informacijama kako bi jednostavnije prihvatila dijete sa posebnim potrebama.

2. Djeci sa posebnim potrebama obezbjeđuje se odgovarajuća briga

Osoba za brigu podržava i podstiče sveobuhvatan razvoj djeteta u skladu sa individualnim potencijalom djeteta. On/ona obezbjeđuje inkluziju i učešće djeteta.

3. Osobe za brigu koje brinu o djeci sa posebnim potrebama prolaze kroz dodatnu specijalizovanu obuku i primaju podršku

Službe za zaštitu djeteta i/ili organizacija za brigu obezbjeđuju neprekidnu obuku i podršku osobi za brigu kako bi nju/njega obučilo da se nose sa posebnim potrebama djeteta.

4. Osoba za brigu saraduje sa specijalistima

Osoba za brigu traži podršku i saraduje sa kompetentnim institucijama i specijalistima kako bi zadovoljila potrebe djeteta sa posebnim potrebama.

C) Znaci upozorenja

- Ne postoje odgovarajući oblici brige djeteta sa posebnim potrebama.
- Pri smještanju djeteta nisu uzete u obzir posebne potrebe djeteta.
- Dijete sa posebnim potrebama ne dobija odgovarajuću brigu.
- Osobi za brigu nisu obezbijeđene adekvatne informacije, obuka, niti joj se pruža podrška prilikom brige za dijete sa posebnim potrebama
- Saradnja između osobe za brigu i specijalista ne postoji ili je neodgovarajuća.
- Specijaliste koji tretiraju dijete nemaju potrebne kvalifikacije da se nose sa posebnim potrebama djeteta i da se brinu o takvom djetetu.

Standard 14: Dijete/mlada osoba se neprekidno priprema za nezavisan život

Djetetu/mladoj osobi pruža se podrška prilikom oblikovanja njegove/njene budućnosti kako bi postao samopouzdan i nezavisan, te aktivan član društva. On/ona ima pristup obrazovanju i data mu/joj je mogućnost da stekne životne vještine i prihvati vrijednosti. Djetetu/mladoj osobi se pruža podrška prilikom razvijanja samopoštovanja. Ovo mu/joj omogućava da se osjeća jako i sigurno i da se uhvati u koštac sa problemima.

"Majčina dužnost je da podigne djecu na taj način da oni sebe vide kao ljude koji imaju vrednosti, dostojanstvo, sposobnosti i snagu da prežive bol da bi nastavili da žive svoje živote."

(Osoba za brigu iz Litvanije , kod 17.08.02)

„Trebalo bi se naglasiti prisustvo pedagoga i obraćanje njemu/njoj za pomoć. Radnik na održavanju u organizaciji za brigu treba da bude kao pedagog i trebalo bi da bude moguće da vas on nauči stolarstvu; također bi bilo korisno naučiti kako da popravite auto ili nešto u stanu. Ako uspijete negdje da radite dok živite u domu za mlade neće vam ništa nedostajati, oni koji više rade više i dobiju, oni koji manje rade, manje dobiju.“

(Dječak iz Estonije, kod 7.01.02)

A) Odgovornosti

- Službe za zaštitu djeteta** • Prati razvoj djeteta/mlade osobe u pogledu pripreme za nezavisan život kao što je to dogovoreno u planu brige.
• Stara se o tome da dijete/mlada osoba ima pristup optimalnom obrazovanju.
- Organizacija za brigu** • Obezbeđuje odgovarajuće okvirne uslove i programe za pružanje podrške djetetu/mladoj osobi da postane nezavisna
- Osoba za brigu** • Pruža podršku djetetu/mladoj osobi da postane nezavisna.

B) Smjernice

1. Osoba za brigu obezbeđuje individualiziranu obuku i podršku.

Osoba za brigu se stara o tome da dijete/mlada osoba bude obučena i da mu/joj se pruži podrška kako bi postala nezavisna, u skladu sa potrebama navedenim u planu brige. Osoba za brigu se prvenstveno koncentriše na sljedeće:

- Dijete/mlada osoba se podstiče da preuzima dnevne odgovornosti. U skladu sa njegovim/njenim nivoom razumijevanja djetetu/mladoj osobi pruža se podrška da se brine sam/sama o sebi, kao i da se snalazi u situacijama koje uključuju odnos prema novcu, rješavanje pravnih stvari, osiguranje i druge praktične stvari.
- Djetetu/mladoj osobi se pruža podrška prilikom integrisanja u društvenu mrežu i održavanja kontakata sa osobama iz te mreže.
- Osoba za brigu istražuje interese djeteta/mlade osobe i planira aktivnosti koje pomažu daljem razvoju njegovog/njenog znanja i životnih vještina

2. Priprema za nezavisan život organizuje se kao jedan stalan proces

Osoba za brigu, uz podršku organizacije, priprema dijete/mladu osobu za nezavisan život. Ovaj proces zasniva se na individualnom planu brige.

Plan brige uzima u obzir pripremu djeteta/mlade osobe za nezavisan život kao stalan proces. Pri tome se

uzimaju u obzir odgovarajući okvirni uslovi i mogućnosti/ili programi koji pomažu njemu/njoj da postane nezavisno.

3. Djetetu/mladoj osobi nude se mogućnosti/programi koji podstiču njen/njegov razvoj

Organizacija za brigu i osoba za brigu stvaraju mogućnosti i/ili programe u okviru kojih dijete/mlada osoba prolazi obuku da prihvati odgovornosti, prihvati vrijednosti i norme i razvije životne veštine.

Dijete/mlada osoba učestvuje u razvoju, implementaciji i evaluaciji mogućnosti/programa za razvoj.

4. Dijete/mlada osoba ima pristup najboljem nivou obrazovanja

Dijete/mlada osoba ima pristup i podstiče se da iskoristi najbolje moguće oblike obrazovanja u skladu sa sopstvenim potencijalom i interesovanjima.

Dijete/mlada osoba se podstiče da pohađa kako nastavne tako i vannastavne aktivnosti u skladu sa ličnim interesovanjima.

C) Znaci upozorenja

- Priprema za nezavisan život nije dio plana brige.
- Ne postoje dostupne mogućnosti/programi za samorazvoj.
- Djetetu/mladoj osobi se uskraćuje prilika da iskoristi mogućnosti/programe samorazvoja.
- Dijete/mlada osoba smatra da nije dovoljno spremno niti mu je pružena prava podrška što se tiče nezavisnog života.
- Dijete/mlada osoba nije integrisano u društvenu mrežu.
- Ne podstiče se obrazovanje djeteta/mlade osobe.
- Dijete/mlada osoba ne provodi svoje slobodno vrijeme na koristan način.
- Niko ne sluša dijete/mladu osobu.

Standard Oblasti 3

Proces napuštanja brige

Termin proces napuštanja brige odnosi se na proces tokom kojeg dijete/mlada osoba postaje nezavisna, vrati se svojoj biološkoj porodici ili se preseli u drugi smještaj. Ovaj proces uključuje odluku, proces iseljenja i podršku nastavka brige.

Oblast ovog standarda uključuje sljedeće standarde:

- Standard 15: *Proces napuštanja brige se temeljito planira i sprovodi.*
- Standard 16: *Komunikacija u procesu napuštanja brige sprovodi se na koristan i odgovarajući način.*
- Standard 17: *Dijete/mlada osoba se ohrabruje da učestvuje u procesu napuštanja brige.*
- Standard 18: *Osigurava se mogućnosti praćenja, trajne podrške i kontakta*

Standard 15: Proces napuštanja brige se temeljito planira i sprovodi

Proces napuštanja brige je faza od presudne važnosti u okviru brige djeteta bez roditeljskog staranja i temeljito se planira i sprovodi. Prvenstveno se zasniva na individualnom planu brige djeteta/mlade osobe. Dijete/mlada osoba smatra se ekspertom po pitanju brige o sebi. Njegova/njena povratna informacija je jako važna za dalji razvoj kvaliteta sistema brige i odgovarajućeg modela brige.

„Mentor je inicirao redovne sastanke zajedničkog planiranja sa svim uključenim stranama, u ovom slučaju porodica (baba, deda i otac), djeca i predstavnik Službe za zaštitu djeteta. Na jednom od sastanaka namijenjenih planiranju svi su odlučili da starija sestra treba da ostane u organizaciji za brigu, a da preostalo dvoje djece treba da provede više vremena sa porodicom. Sve strane koje su učestovale bile su zadovoljne ovom odlukom.“
(Socijalni radnik iz Bugarske, kod 3.08.01)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta

- Prate i podržavaju planiranje i sprovođenje procesa napuštanja brige.
- Koordiniraju saradnju između svih uključenih strana.

Organizacija za brigu

- Obezbeđuje planiranje i sprovođenje procesa napuštanja brige u skladu sa planom brige.
- Prati dijete/mladu osobu sa profesionalizmom i osjećajnošću kroz čitav proces.
- Sarađuje sa biološkom porodicom.

Osoba za brigu

- Planira proces napuštanja brige zajedno sa relevantnim stranama uključenim u proces.
- Sprovodi proces napuštanja brige prema planu brige.
- Sarađuje sa biološkom porodicom.

B) Smjernice

1. Proces napuštanja brige se temeljito planira i sprovodi

Bazirano na planu brige i zajedno sa djetetom/mladom osobom, osoba za brigu planira i sprovodi proces napuštanja brige. Sprovođenje ovog procesa dešava se postepeno sve dok je to u najboljem interesu djeteta. Dijete/mlada osoba učestvuje u određivanju do koje mjere njegova/njena biološka porodica treba da učestvuje u planiranju i sprovođenju procesa napuštanja brige. Ako je to neophodno, osoba za brigu konsultuje multi-profesionalni tim.

2. Dijete/mlada osoba smatra se ekspertom po pitanju kvaliteta brige o sebi

Osoba za brigu traži od djeteta/mlade osobe da ocijeni kvalitet brige. Osoba za brigu dalje prosljeđuje ovu povratnu informaciju organizaciji za brigu da bi Organizacija mogla da je uzme u obzir za dalji razvoj kvaliteta sistema brige i odgovarajućeg modela brige.

3. Proces napuštanja brige zasniva se na individualnom planu brige.

Plan brige definiše razvojni status djeteta/mlade osobe, postavlja ciljeve i mjere i razjašnjava koja su resursi neophodni da se pruži podrška djetetu/mladoj osobi tokom procesa napuštanja brige. Plan brige i njegovo sprovođenje redovno se ocjenjuju.

Plan brige također uzima u obzir budući život djeteta/mlade osobe nakon napuštanja brige u smislu definisanja smjernica za nastavak brige.

4. Povratak u biološku porodicu ili preseljenje u neki drugi smještaj se temeljito priprema

Da li dijete/mlada osoba treba da se vrati svojoj biološkoj porodici ili da se preseli u neki drugi smještaj je nešto o čemu zajedno donose odluku Službe za zaštitu djeteta, sadašnje i buduće osobe za brigu, kao i biološka porodica.

Dijete/mlada osoba aktivno učestvuje u procesu odlučivanja i u pripremi u skladu sa njegovim/njenim nivoom razumijevanja.

5. Organizuje se oproštaj za dijete/mladu osobu koja napušta brigu

Odgovarajuća oproštajna zabava organizuje se za dijete/mladu osobu da bi se na taj način obilježila njegova/njena naredna životna faza. Ovo se radi u skladu sa običajima sredine iz koje dijete potiče i ima za cilj da se ostvare želje djeteta/mlade osobe.

6. Dijete/mlada osoba može da dobija podršku i savjete pošto je napustilo brigu za djecu bez roditeljskog staranja.

Službe za zaštitu djeteta i organizacija za brigu obezbjeđuju podršku i savjete nakon napuštanja brige.

C) Znaci upozorenja

- Proces napuštanja brige nije temeljito isplaniran i/ili sproveden.
- Proces napuštanja brige nije uključen u plan brige.
- Uključene strane se ne slažu oko plana napuštanja brige.
- Dijete/mlada osoba ne smatra da je uključeno u proces napuštanja brige.
- Dijete/mlada osoba i/ili biološka porodica ne učestvuju u planiranju i sprovođenju procesa napuštanja brige.
- Ne postoji nikakvo interesovanje za ekspertizu djeteta/mlade osobe u pogledu na kvalitet brige o njemu/njoj.
- Ne postoji ocjena brige za djecu bez roditeljskog staranja.
- Proces napuštanja brige nije u skladu sa ličnim potrebama djeteta/mlade osobe.
- Ne obezbjeđuje se nikakva podrška nakon napuštanja brige ili ta podrška nije odgovarajuća.
- Dijete/mlada osoba nije dobilo priliku da se oprosti.

Standard 16: Komunikacija u procesu napuštanja brige sprovodi se na koristan i odgovarajući način

Svim stranama koje učestvuju u procesu napuštanja brige pružaju se sve relevantne informacije u skladu sa njihovom ulogom u procesu. Istovremeno dijete/mlada osoba i njegova/njena biološka porodica imaju pravo na privatnost i sigurnost. Sve informacije se razmjenjuju na način koji je razumljiv i odgovarajući djetetu/mladoj osobi i njegovoj/njenoj biološkoj porodici.

"Činjenica da će morati da se preseli u dom za mlade sama i da će ostaviti iza sebe svoju braću i sestre zabrinjava je, uznemirava i čini pomalo nervoznom. [...] Jednoga dana djevojčica je otišla u dom za mlade da bi se upoznala sa novim okruženjem. Tamo je sreća jednu djevojčicu iz institucije koja joj je rekla da joj je tu jako udobno, da ima svoju privatnost i slobodan prostor. [...] Djevojčici se sviđelo ono što je vidjela i čula u domu za mlade. Odjednom su se sve njene brige stišale. Sada je mnogo više optimistična i ima nove snove o svojoj budućnosti."

(Priča djevojčice sa sjevera Kipra, kod 21.02.05)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Staraju se o tome da sve strane koje su uključene dobiju i shvate informacije neophodne da bi se temeljito isplanirao i sproveo proces napuštanja brige.

- Vodi računa o tome da su sve informacije povjerljive.

Organizacija za brigu • Obezbeđuje da se komunikacija između osobe za brigu i djeteta/mlade osobe vodi na odgovarajući način.

Osoba za brigu • Stara se o tome da dijete/mlada osoba dobije i razumije relevantne informacije koje se odnose na proces napuštanja brige.

- Komunicira sa djetetom/mladom osobom na način koji omogućuje da se on/ona osjeća opušteno u procesu napuštanja brige.
- Saraduje sa biološkom porodicom.

B) Smjernice

1. Relevantne informacije se koriste na profesionalan način

Službe za zaštitu djeteta, organizacija za brigu i osoba za brigu svjesni su toga koliko je važno pružiti djetetu/mladoj osobi i njegovoj/njenoj biološkoj porodici relevantne informacije.

Službe za zaštitu djeteta na profesionalan način raspolažu svim relevantnim informacijama. To obezbeđuje povjerljivost, pravilnu dokumentaciju i pristup uključenim stranama.

2. Dijete/mlada osoba se propisno informiše o procesu napuštanja brige

Osoba za brigu se stara o tome da dijete/mlada osoba bude obavještena i da razumije sve relevantne informacije koje se tiču procesa napuštanja brige. Naročito se dijete/mlada osoba obavještava o različitim mogućnostima i aspektima budućeg života u kojem on/ona li postaje nezavisan ili se vraća svojoj biološkoj porodici ili se preseljava u drugi smještaj.

3. Nekoliko uslova se uzima u obzir prilikom obezbeđivanja odgovarajuće komunikacije

Sve relevantne strane koje učestvuju u pružanju podrške djetetu/mladoj osobi tokom procesa napuštanja brige

moraju da ispune bar sljedeće uslove:

- Osposobljeni su da koriste jezik koji odgovara načinu razmišljanja djeteta/mlade osobe.
- Uspostavljaju blizak odnos sa djetetom/mladom osobom, imaju dobro razvijene sposobnosti slušanja i puni su razumijevanja, empatični i strpljivi da bi omogućili djetetu/mladoj osobi da se opusti;
- Oni stvaraju prijateljsko i lagodno okruženje za komunikaciju;

4. Dijete, biološka porodica, osoba za brigu, organizacija za brigu i Službe za zaštitu djeteta rade zajedno.

Saradnja između relevantnih strana koje učestvuju u pružanju podrške djetetu/mladoj osobi tokom procesa napuštanja brige jača razmjenom relevantnih informacija, odgovarajućom komunikacijom i međusobnim povjerenjem. Oni:

- postupaju prema zakonu, propisima i standardima Kvaliteta za djecu;
- uključuju ovaj standard (16) u instrukcije i radne metode Službi za zaštitu djeteta, organizacija za brigu i osoba za brigu;
- dio su mreže za brige o djetetu.

C) Znakovi upozorenja

- Dijete/mlada osoba smatra da ga/je ne razumiju.
- Privatnost djeteta/mlade osobe je narušena.
- Dijete/mlada osoba i/ili druge relevantne strane koje su uključene nemaju pristup informacijama ili pružene informacije ne razumiju
- Ne postoji razmjena informacija.
- Dijete/mlada osoba osjeća da postoji manjak komunikacije sa njegovom/njenom osobom za brigu.
- Dijete/mlada osoba osjeća da postoji manjak komunikacija sa njegovom/njenom biološkom porodicom i/ili sa njegovim/njenim socijalnim okruženjem.

Standard 17: Dijete/mlada osoba se ohrabruje da učestvuje u procesu napuštanja brige

Proces napuštanja brige se zasniva na individualnom planu brige. Dijete/mlada osoba se ohrabruje da izrazi stavove i želje u vezi sa svojom trenutnom situacijom i budućim životom. On/ona učestvuje u planiranju i sprovođenju procesa napuštanja brige.

„Učešće djevojčice u planiranju procesa pruža joj mogućnost da sama vidi kako se donose odluke, da zna koliko još dugo ostaje u instituciji i da predvidi trenutak kada će otići kući.“

(Socijalni radnik iz Portugala, kod 24.07.01)

„Kad je moja mama pronašla stan, otac mi je rekao da mogu da se vratim kući, ali ja to nisam želio jer su mi se svidjele i škola i aktivnosti. Vratio sam se kući pošto sam napunio 18 godina. Zadovoljan sam svojim izborima.“

(Dječak iz Grčke, kod 11.02.04)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta • Obezbjeduju učešće djeteta/mlade osobe.

Organizacija za brigu • Stara se o tome da se ispune svi zahtjevi koji se tiču učešća djeteta/mlade osobe u procesu napuštanja brige

Osoba za brigu • Osposobljava dijete/mladu osobu da učestvuje u procesu napuštanja brige.
• Uključuje dijete/mladu osobu u planiranje i sprovođenje procesa napuštanja brige u skladu sa njegovim/njenim nivoom razumijevanja
• Sarađuje sa biološkom porodicom.

B) Smjernice

1. Sljedeći uslovi se uzimaju u obzir da bi se obezbjedilo učešće djeteta/mlade osobe

Sve relevantne strane uključene u proces napuštanja brige uzimaju u obzir i ispunjavaju bar sljedeće uslove kojima se obezbjeđuje:

- dijete/mlada osoba koristi svoje pravo da učestvuje u planiranju i sprovođenju svog procesa napuštanja brige;
- dijete/mlada osoba se sluša i podstiče da iskaže svoje planove, sumnje i očekivanja;
- djetetu/mladoj osobi se pruža podrška da donosi odluke u skladu sa svojim nivoom razumijevanja;
- dijete/mlada osoba se smatra ekspertom vlastitog života;
- biološka porodica učestvuje u procesu napuštanja brige;
- djetetu/mladoj osobi pruža se mogućnost da odluči do koje mjere biološka porodica može da bude uključena;
- dijete/mlada osoba treba da se sasluša i podrži u birokratskim i sudskim procedurama.

2. Dijete/mlada osoba dobija sve relevantne informacije

Osoba za brigu se stara o tome da se djetetu/mladoj osobi pruže sve važne informacije da bi mu se pomoglo pri donošenju odluka u procesu napuštanja brige. On/ona se stara o tome da dijete razumije dobijenu informaciju.

3. Planiranje i sprovođenje procesa napuštanja brige zasniva se na individualnom planu brige.

Dijete/mlada osoba učestvuje u razvoju svog plana brige. Plan brige uzima u obzir njegove/njene stavove i ciljeve kao i sva sredstva neophodna da se temeljito planira i sprovede proces napuštanja brige.

C) Znaci upozorenja

- Ne postoji skup minimalnih uslova koji se odnose na učešće djeteta/mlade osobe u procesu napuštanja brige.
- Skup minimalnih uslova se ne sprovodi.
- Dijete/mlada osoba smatra da nije dovoljno uključeno u proces napuštanja brige.
- Dijete/mlada osoba ne smatra da je dobro informisana.
- Planiranje i sprovođenje procesa napuštanja brige ne zasniva se na individualnom planu brige.
- Dijete/mlada osoba smatra da ga/je ne uzimaju za ozbiljno.
- Važne odluke se donose bez učešća djeteta/mlade osobe.
- Djetetu/mladoj osobi daje se više odgovornosti nego što je on/ona u stanju da prihvati.
- Dijete/mladu osobu se ne sluša i ne pruža mu/joj podršku tokom birokratskih i sudskih postupaka.

Standard 18: Obezbjeđuju se mogućnosti za praćenje, trajnu podršku i kontakt

Nakon što je dijete/mlada osoba bez roditeljskog staranja napustilo proces brige, on/ona ima mogućnost da dobije pomoć i podršku. Organizacija za brigu trudi se da obezbijedi da on/ona proces napuštanja brige ne doživi kao novu i veliku smetnju. Kada mlada osoba postane punoljetna, organizacija za brigu treba da nastavi da mu/joj pruža podršku i priliku da se održi kontakt.

„Čuje se zvono na vratima. Otvaram vrata i ugledam svog socijalnog radnika, ruke su mu pune hrane koju nosi i pita me: „Da li bi želio da večeraš sa mnom?“ Baš mi je to bilo potrebno. Svratio je i zadržao se neko vrijeme, samo zbog mene - to je bilo lijepo veče i dobro sam spavao te noći.“

(Dječak iz Norveške, kod 22.01.01)

„Međutim, uvijek postoji neka olakšica koju SOS Dječije selo može da obezbijedi, jer ih mi ne napuštamo kada jednom odu od nas, i u nekim slučajevima mogućnost vraćanja, čak i na kraći vremenski period, pruža im stabilnost koja im je neophodna.“

(Direktor Organizacije za brigu iz Portugala, kod 24.07.02)

A) Odgovornosti

Službe za zaštitu djeteta

- Obezbjeđuju kako praćenje tako i trajnu podršku prije i nakon što dijete postane punoljetno.
- Unapređuje kontakt između djeteta/mlade osobe i njegove/njene emotivne mreže koja je važna tokom perioda pružanja brige

Organizacija za brigu

- Obezbjeđuje razvoj i sprovođenje plana nastavka brige
- Obezbjeđuje sredstva neophodna za praćenje i trajnu podršku i osigurava djetetu da ima mogućnost da održi kontakt sa svojom prethodnom osobom za brigu i emotivnom mrežom koja je važna tokom perioda pružanja brige.

Osoba za brigu

- Razvija i sprovodi plan nastavka brige zajedno sa djetetom/mladom osobom.
- Vršiti praćenje djeteta/mlade osobe, pruža mu/joj podršku i omogućava kontakt između djeteta/mlade osobe i njegove/njene emotivne mreže koja je važna tokom perioda pružanja brige.

B) Smjernice

1. Praćenje i podrška zasnivaju se na planu nastavka brige

Organizacija za brigu i osoba za brigu zajedno sa djetetom/mladom osobom razvijaju i sprovode plan nastavka brige. Ovaj plan se gradi na već postojećem individualnom planu brige. Metode koje se koriste pri donošenju plana nastavka brige navedene su u pisanoj izjavi organizacije za brigu.

Važno je da plan nastavka brige bude individualno fokusiran i da u sebi integriše porijeklo djeteta/mlade osobe. U suštini, plan nastavka brige definiše razvojni status djeteta/mlade osobe, postavlja ciljeve i mjere, razjašnjava koja su sredstva neophodna da bi se pružila podrška djetetu/mladoj osobi nakon što je napustilo brigu.

2. Obezbjeđuje se praćenje i podrška djetetu/mladoj osobi

Osoba za brigu prati i ako se to od njega traži, pruža podršku djetetu/mladoj osobi u skladu sa planom nastavka brige. On/ona ima sredstva koja su za to neophodna. Osoba za brigu se trudi da održi kontakt sa djetetom/mladom osobom.

3. Dijete/mlada osoba ima mogućnost da održi kontakt sa osobama iz svoje emotivne mreže

Bivša organizacija za brigu djeteta/mlade osobe obezbjeđuje mu/joj sredstva neophodna da on/ona održi kontakt sa osobama iz svoje emotivne mreže koji su važni tokom perioda pružanja brige. Prethodna osoba za brigu omogućava ovaj kontakt.

C) Znaci upozorenja

- Ne postoji plan nastavka brige.
- Ne postoji praćenje i/ili podrška.
- Dijete/mlada osoba nije dovoljno uključena u razvoj plana nastavka brige.
- Dijete/mlada osoba odbija da pristane na praćenje i/ili podršku.
- Dijete/mlada osoba više ne dobija podršku nakon što je postalo punoljetno.
- Djetetu/mladoj osobi ne pruža se mogućnost da održi kontakt sa osobama iz svoje emotivne mreže koji su važni tokom njegovog/njenog perioda pružanja brige.

Riječnik ključnih termina

Biološka porodica

Članovi porodice sa kojima je dijete biološki povezano, kao što su roditelji, braća, sestre i drugi rođaci.

Osoba koja brine o djetetu (Osoba za brigu)

Član porodice ili stručno lice koje pruža brigu djetetu/mladoj osobi. Oni mogu da budu osobe za brigu i u okviru porodične brige i u institucijskoj brizi.

Organizacija koja brine o djetetu (Organizacija za brigu)

Organizacija koja je odgovorna za dnevnu brigu o djetetu/mladoj osobi bez roditeljskog staranja. Ovo se može ostvariti putem hraniteljskih porodica ili u drugim oblicima porodične brige (kao što su SOS Dječija sela) ili institucijama.

Individualni plan brige

Plan čiji je cilj da vodi individualni fizički, kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj djeteta. On se pravi tokom procesa odlučivanja i dalje se razvija i sprovodi tokom čitavog procesa brige djece bez roditeljskog staranja. U suštini, plan brige definiše razvojni status djeteta, postavlja ciljeve i mjere i razjašnjava koja su to sredstva neophodna da se pomogne sveobuhvatan razvoj djeteta. Svaka važna odluka u procesu brige o djeci bez roditeljskog staranja upravlja se ovim planom.

Dijete

Svako ljudsko biće mlađe od 18 godina.

Službe za zaštitu djeteta

Organizacije, institucije, službe i/ili objekti odgovorni za obezbjeđivanje brige, podrške i/ili zaštite djeci i mladim osobama čija biološka porodica ili osoba za brigu ne zadovoljava njihove potrebe. Službe za zaštitu djeteta nude informacije i organizuju socijalnu, medicinsku, zakonsku i/ili starateljsku brigu. Službe za zaštitu djeteta mogu da budu javne ili privatne (socijalne službe za mlade, nevladine organizacije, itd.).

Djeca sa posebnim potrebama

Djeca čiji psihički poremećaj, fizička onesposobljenost ili intelektualna nesposobnost, kulturno porijeklo, istorija zlostavljanja, zapostavljanje ili drugi faktori zahtijevaju specijalne mjere zaštite i brige koju im obezbjeđuju stručno osposobljene osobe za brigu ili terapeuti za vrijeme smještaja djece bez roditeljskog staranja.

Multi-profesionalni tim

Tim koji je odgovoran za sveobuhvatni razvoj djeteta bez roditeljskog staranja, čine ga : osobe za brigu, pedagoga i pomoćnih saradnika organizacije za brigu (psiholozi, socijalni radnici, itd.)

Mlada osoba

To je mlada osoba koja već ima 18 godina ili je starija, ali zbog specifične situacije u kojoj se nalazi još uvijek ima pravo da živi u okviru brige za djecu bez roditeljskog staranja

Dodatak

Referenca

Konvencija o pravima djeteta (UN CRC) ¹

1989. usvojena je i otvorena za ratifikaciju Konvencija o pravima djeteta od strane Generalne skupštine Ujedinjenih Nacija; sve evropske zemlje su je ratifikovale. Ratifikacijom, država prihvata da uradi sve što je u njenoj moći da sprovede sve što treba i zaštititi djecu od kršenja njihovih prava u okviru sudske nadležnosti. Postoji nekoliko načina na koja se može koristiti UN Konvencija o pravima djeteta, tri od njih su:

- Kao pravno oruđe: UN Konvencija može da ima ulogu u nauci o pravu ili običajnom pravu
- Kao obrazovnu poruku
- Kao socijalno-politički instrument

Prava djece su nešto više od pravne pozicije djece. Tu se ne radi samo o zakonima, odlukama i pravilima. Tu se radi i o obavezi vlada da prepoznaju prava djece i da ih sprovedu u svakom aspektu društva. UN Konvencija može da se koristi da se ukaže na vlade koje nisu uspjele da izvrše svoje dužnosti.

Konvencija sadrži obrazovnu poruku. Ovo je također važno za brigu djeteta bez roditeljskog staranja. Obrazovna poruka u konvenciji može da se pronađe u pojmovima iz pedagoških teorija ili teorija o dječijoj psihologiji. Primjeri ovih pojmova u Konvenciji su:

- najbolji interesi djeteta (član 3, paragraf 1);
- razvojni kapaciteti (član 5);
- zrelost (član 12);
- dostojanstvo (na 7 različitih mjesta kroz cijelu konvenciju).

Zadatak je pedagoga, psihologa, ali također i roditelja ili osobe za brigu da ove pojmove sprovedu u djelo. Na nekim mjestima u Konvenciji direktno se obraća pedagogima, uključujući i roditelje (član 3, 5, 18), prosvjetnim radnicima/školama (član 28, 29) i Službama za zaštitu djeteta/socijalnim institucijama (član 3, paragrafi 1 i 3).

Ovaj referentni okvir nudi pregled članova Konvencije Ujedinjenih Nacija o pravima djeteta koji sadrže sve propise u vezi sa sadržajem standarda Kvaliteta za djecu. Pregled ovih propisa može da se pronađe na kompakt disku Kvaliteta za djecu.

¹ Ova referenca je objavljena od strane Međunarodne Zaštite Dece, Holandija

Konvencija o pravima djeteta Ujedinjenih naroda

Službeni UNICEF-ov sažetak

Uvod

Djeca se rađaju s temeljnim slobodama i urođenim pravima svih ljudskih bića. To je temeljna postavka Konvencije o pravima djeteta Ujedinjenih naroda, međunarodnog pakta o ljudskim pravima koji mijenja živote djece i njihovih obitelji širom svijeta.

Ljudi svih nacionalnosti, kultura i vjeroispovijesti daju sve od sebe da svako od dvije milijarde djece u svijetu uživa pravo na život, zdravlje i obrazovanje; pravo na brižno obiteljsko okruženje, igru i kulturu; pravo na zaštitu od eksploatacije i svih oblika zlostavljanja; te pravo na to da glasno kažu što misle i da se njihovo mišljenje o važnim pitanjima uvažava.

Načela Konvencije

Konvencija polazi od četiri osnovna načela. Prva dva odnose se na sve ljude, a Konvencija ih opet naglašava u kontekstu djece. Posljednja dva načela posebno su važna upravo za djecu.

- Djeca ne smiju trpjeti diskriminaciju, “bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeroispovijest, političke ili druge stavove, nacionalno, etničko ili socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, teškoće u razvoju, obiteljsko podrijetlo ili druge okolnosti djeteta, njegovih roditelja ili zakonskih skrbnika.”
- Djeca imaju pravo na život i razvoj u svim aspektima svog života, uključujući fizičke, emocionalne, psihosocijalne, kognitivne, socijalne i kulturalne.
- U svim akcijama i odlukama koje se odnose na dijete ili djecu, njihova dobrobit uvijek mora biti u prvom planu, bez obzira na to da li odluke donose vladina, administrativna ili sudbena tijela, ili pak obitelji djece.
- Djeca moraju imati slobodu da aktivno sudjeluju u svim pitanjima koja se tiču njihovih života te pravo na slobodno izražavanje svog mišljenja. Imaju pravo na to da njihovi stavovi budu saslušani i uvaženi.

Prava djece na elementarno zdravlje i skrb

Svako dijete ima pravo na:

- Život i razvoj;
- Primjeren životni standard;
- Najviši mogući standard zdravlja i djelotvornu zdravstvenu službu;
- Ako ima poteškoće u razvoju, posebnu njegu koja mu čuva dignitet, potiče samostalnost i omogućava aktivno sudjelovanje u zajednici; i

- Usluge i ustanove iz sustava socijalne skrbi i skrbi o djeci.

Prava djece i njihovih obitelji

Svako dijete ima pravo:

- Živjeti sa svojim roditeljima, ili održavati kontakte s njima ako je odvojeno od jednog ili oba roditelja;
- Prelaziti nacionalne granice kako bi se ponovo našlo sa svojim roditeljima;
- Primati drugi oblik skrbi kad se ne može sačuvati zdravo obiteljsko okruženje;
- Siguran sustav posvajanja;
- Zaštitu od otmice;
- Zaštitu od zlostavljanja i zanemarivanja od strane roditelja ili skrbnika; i
- Redovnu reviziju svih oblika smještaja koji mogu biti nužni za skrb, zaštitu i terapiju djeteta.

Konvencija zahtijeva da vlade potpisnice jamče roditeljima i obiteljima pravo da:

- Vode i usmjeravaju svoje dijete;
- Primaju pomoć u odgoju djeteta;
- Oba roditelja podjednako dijele sve odgovornosti;
- Primaju materijalnu pomoć i programe podrške, posebno s obzirom na prehranu, odjeću i stanovanje; i
- Prelaze državne granice kako bi se opet sastali sa svojom djecom.

Prava djece na obrazovanje, slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti

Svako dijete ima pravo na:

- Besplatno osnovno obrazovanje;
- Pristup srednjem obrazovanju i stručnim školama;
- Obrazovanje koje u potpunosti razvija ličnost, talente, mentalne i fizičke sposobnosti djeteta;
- Obrazovanje koje dijete priprema da kao odrasla osoba bude aktivan član slobodnog društva;
- Obrazovanje koje njeguje poštovanje za djetetovu obitelj, kulturni identitet i jezik; za njegovu zemlju; za prirodni okoliš;
- Obrazovanje u duhu razumijevanja, mira, tolerancije i jednakosti;
- Slobodno vrijeme, igru i mogućnost da sudjeluje u kulturnim i umjetničkim aktivnostima; i
- Mogućnost da uživa u svojoj kulturi, slobodno izražava i prakticira svoju vjeru, i koristi svoj jezik.

Pravo djece na posebnu zaštitu

Svako dijete ima pravo na posebnu zaštitu:

- U kriznim situacijama kao što su ratni sukobi, ili kad dijete bude odvojeno od obitelji ili doma;
- Kad je dijete u sukobu sa zakonom;
- U situacijama eksploatacije kao što je dječji rad, ovisnost o drogama, seksualna eksploatacija ili seksualno zlostavljanje, krijumčarenje i otmica; i
- Od bilo kakve diskriminacije.

Građanska prava i slobode djeteta

Svako dijete ima pravo na:

- Ime i nacionalnost;
- Zaštitu od oduzimanja identiteta;

- Slobodu izražavanja;
- Slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti;

- Slobodu udruživanja i mirnog okupljanja;
- Informacije iz raznovrsnih izvora;
- Privatnost;
- Zaštitu od mučenja ili drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih oblika kažnjavanja; i
- Zaštitu od nezakonitog uhićenja i neopravdanog lišavanja slobode.

Partnerske organizacije (partneri *Quality4Children* organizacije)

Osnovni cilj FICE je da promovira brigu za djecu i mlade širom svijeta.

FICE:

- Uvažava individualnost i karakter svakog djeteta, mladih osoba i njihovih roditelja i ne prisiljava ih da usvoje predodređene norme;
- Daje punu podršku porodici kao osnovnoj društvenoj strukturi za odgoj djece;
- Lobira za najkvalitetniju brigu i obrazovanje djece i mladih koji nisu u mogućnosti da žive u svojim porodicama;
- Teži iznalaženju individualnih rješenja za svako dijete ili mladu osobu;
- Podržava stalni razvoj servisa za djecu putem raznih istraživanja i teoretskih inovacija;
- Bazira svoj rad na UN Konvenciji o pravima djeteta;
- Zauzima stav stroge političke i religijske neutralnosti;
- Poštuje raznolikost i odbija sve oblike diskriminacije, po bilo kom osnovu – rasa, spol, jezik, religija, političko opredjeljenje ili društveno prijeklo;

Da bi postigli ovaj cilj organizacija FICE-International:

- Radi kroz državne organizacije sa ljudima koji su angažirani na pružanju usluga za djecu i mlade, ili sa organizacijama koje pružaju servise podrške kao što su edukacija osoblja ili management/rukovođenje;
- Pruža podršku državnim organizacijama članicama kroz stvaranje kontaktnih mreža;
- Organizira glavne međunarodne kongrese, obično svake dvije godine;
- Podržava projekte koji uključuju kontakte između djece, mladih i onih koji o njima brinu na internacionalnom nivou, kao što je Balkan Friendship Camp (Balkanski kamp prijateljstva)
- Podržava međunarodnu razmjenu radnika i/ili djece i mladih;
- Organizira međunarodne seminare, stručne radionice i radne sastanke vezane za sva pitanja i probleme koji se tiču djece i mladih (tj. organizacija koja se bave brigom o djeci i mladima);
- Konsultira se sa UNESCOm, Evropskom unijom, Vijećem Evrope, ECOSOCom i drugim međunarodnim organizacijama;
- Daje informacije i stvara prilike za umrežavanje putem Interneta;
- Širi nove ideje i rezultate istraživanja putem svojih publikacija.

IFCO (Međunarodna organizacija hraniteljske brige o djeci)

IFCO je jedina međunarodna organizacija u svijetu koja je isključivo posvećena promoviranju i podršci dvije vrste brige o djeci – briga bazirana na porodičnom modelu i hraniteljska / skrbnička briga. IFCO je osnovan 1981 godine u Oxfordu kao organizacija čiji je program rada omogućavanje razmjene informacija, znanja i iskustava između svih organizacija za skrbništvo u svijetu. U 25 godina svoga postojanja, IFCO je imao ogroman uticaj na razvoj porodičnog modela brige o djeci širom svijeta. IFCO organizira regionalne mreže, internacionalne konferencije i seminare, izdaje časopise, elektronski časopis, te pruža informacije putem Interneta.

IFCO ima snažnu komponentu mladih ljudi koji su prisutni i uključeni u sve nivoe rada.

IFCO ima članove u 60 zemalja. Pored toga što pruža kvalitetan servis svojim članovima, organizacija je u proteklim godinama razvila još jednu jaku komponentu – projekat koji se koordinira iz centralnog ureda u Hagu, Holandija. Putem svojih organizacija-članica i partnerskih organizacija te kroz različite projekte, IFCO nudi konsultantske usluge i pomoć u razvoju skrbičkih servisa u mnogim dijelovima svijeta. Konsultantske usluge su uvijek bazirane na bliskoj saradnji sa zemljom domaćinom i sa partnerima iz regije. IFCO posjeduje i bazu/tim međunarodnih stručnjaka koji su dostupni za pružanje kratkoročne stručne pomoći u ovakvim projektima.

Više informacija o IFCO-u dostupno je na web stranici www.ifco.info ili putem ureda u Hagu.

SOS Dječija sela

Prvo SOS Dječije selo osnovano je 1949. u Imstu u Austriji. Baziralo se na brigu o djeci koja su izgubila svoje domove, sigurnost i porodice kao posljedicu Drugog svjetskog rata.

Danas, SOS-Kinderdorf International predstavlja krovnu organizaciju za više od 130 udruženih nacionalnih/državnih asocijacija SOS Dječijih sela širom svijeta. Ona pruža porodični model brige o djeci koja su izgubila svoje roditelje ili ne mogu da žive s njima. Također podržava i djecu i porodice pod rizikom kroz programe jačanja porodica i osigurava pristup osnovnim servisima, te pruža zdravstvenu, obrazovnu i psiho-socijalnu podršku.

Organizacija SOS Dječije selo radi u duhu UN Konvencije o pravima djeteta i promovira dječija prava širom svijeta. Ima status konsultanta u Vijeću UNa za ekonomska i socijalna pitanja i članica je *Radne grupe za dječija prava* koja radi na projektu Evropske unije o *Strategiji za provođenje prava djeteta*.

Imprint

Responsible for content:	Quality4Children An initiative by FICE, IFCO and SOS Children's Villages Hermann Gmeiner Str. 51 A-6010 Innsbruck Austria Phone: +43-512-3316-0 Fax: +43-512-3316-5686 Email: quality4children@sos-kd.org www.quality4children.info	
Project directors:	Werner Hilweg Christian Posch	
Project coordinator:	Oscar Germes Castro Mai Nguyen-Feichtner	
Q4C youth:	Svein Even Borgen (NO) Sandra Bürger (AT) Judith Johansen (NO) Kersti Kukk (EE) Alexandar Milanov (BG) Ingrida Peciulyte (LT)	Helen Rid (AT) Amalia Serban (RO) Emmanuel Sherwin (IE) Rinske van Sloten (NL) Odd Eigil Sporck (NO) Johann Weissensteiner (AT)
Steering group:	Sandra Bürger Else Dugstad Chris Gardiner Oscar Germes Castro Werner Hilweg Janneke Holwerda-Kuipers Mai Nguyen-Feichtner	Monika Niederle Christian Posch Ivanka Shalapatova Emmanuel Sherwin Bettina Terp Bep van Sloten Rinske van Sloten
National coordinators:	Carola Bengtsson (SE) Francesco Colizzi (IT) Kurt De Backer (BE) Maria Dantcheva (BG) Carmen Delgado (ES) Tanja Gregorec (SI) Bragi Gudbrandsson (IS) Sabine Hartig (DE) Soen Hegstrup (DK) Keith Henderson (IE) Maria Herczog (HU) Emine Insay (Northern Cyprus) Dale Kabasinskaite (LT) Günsiray Koçn (TR) Daniela	Ryszard Kucha (PL) Anne Marie Le Tourneau (GB) Irena Liepina (LV) Juha Luomala (FI) Michaela Marksova-Tominova(CZ) Slavenka Martinović (HR) Elmet Puhm (EE) John Rol (MT) Isabel Rufino (PT) Daniela Serban (RO) Stergios Sifnios (GR) Katerina Slesingerova (CZ) Annegret Wigger (CH) Daniela Žilinciková (SK)

Proofreaders:

Kathrin Bielowski
Christine Davey
Markus Claus Egger

Beatrix Fleischmann
Thomas Harvey Timlin

Feedback partners:

Véronique Lerch
Kélig Puyet
Elisabeth Ullmann

Raluca Verweijen-Slamnescu
Annegret Wigger

Reference frame: Defence for Children International, The Netherlands

SOS KINDERDORF
International

Predstavništvo u Bosni i Hercegovini
Semira Frašte bb
71000 Sarajevo
tel: +387 33 465 218
fax: +387 33 465 323
email: soskind@smartnet.ba
www.sos-ds.ba

With the support of

